

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar

HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2014. január XXV. évf. 1. szám – 390 Ft

ISKOLAPÉLDA

9770656300614001

18
BEFEJEZŐDÖTT AZ MH KFOR
(KOSOVO FORCE) TIZEDIK
KONTINGENSÉNEK
FELKÉSZÍTÉSE. A VÁLTÁS
VIZSGÁZTATÓINAK MÁR NEM
OKOZHATOTT NEHÉZSÉGET,
HOGY AZ ADOTT TÉRSÉG
ETNIKAI, VALLÁSI VAGY
HÉTKÖZNAPI KONFLIKTU-
SAINAK TÁRHÁZÁBÓL
FELADATOT VÁLASSZANAK.
DE ÚJDONSÁGGAL IS
SZOLGÁLTAK...

10 Nyomdahibából indult, világ-
méretű hagyománnyá vált: a
légvédelem követi Mikulást
december 25-én.

14 Területvédelmi gyakorlatot
rendeztek az észti EDL
önkénteseinek, az ott melegnek
számító -14 Celsius-fokban.

38 A világ legnagyobb
darabszámú gyártott
nehézsúlyú géppuskája, az M2-es
hamarosan 100 éves lesz.

**A MAGYAR HONVÉD
MAGAZIN KÖVETKEZŐ
SZÁMA
2014. FEBRUÁR 14-ÉN
JELENIK MEG.**

HADERŐ

- A változás éve 4
- Szemléletváltás 6
- Földi-égi készenlét 9

NAGYVILÁG

- Megvagy, Mikulás! 10
- Missziós hírek 12
- Önkéntes honvédelem 14

SEREGSZEMLE

- Próbatétel 18
- Decemberben történt 22
- Mozgásban 26
- Tábori Posta 31**
- Szuper szállítók 35

HADITECHNIKA

- A nagy túlélő (2.) 38
- Soha nem fekete a doboz 42

HÁTORSZÁG

- Iskolapélda 46
- Katonasorsok krónikása 50
- Nyomatott múlt 54
- Hadijátéknak indult 58
- Közérdekű 60
- Hőseink nyomában 61
- Rákóczi hadvezére 62

50 Sára Sándor operatőr-
rendezővel születésnapja
alkalmából beszélgettünk két
emlékező filmjéről.

**A Honvédelmi
Minisztérium magazinja
XXV. évfolyam 2014.
1. szám**

Kiadja a HM ZRÍNYI Térképészeti
és Kommunikációs Szolgáltató
Közhasznú Nonprofit
Korlátolt Felelősségű Társaság.

Felelős kiadó:

DR. BOZSONYI KÁROLY
ügyvezető

Nyomatás:

A kft. saját nyomdájában

Felelős vezető:

A kft. ügyvezetője

Szerkesztőség: 1087 Budapest,
Kerepesi út 29/B Postacím: 1440
Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315,
HM: 27-913 fax: 459-5351

E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:

TÖRÖS ISTVÁN

Főszerkesztő-helyettes:

SZABÓ BÉLA

Olvasószerkesztő:

M. TÓTH GYÖRGY

Lapszerkesztők:

TRAUTMANN BALÁZS, FEITH LÁSZLÓ

Fotóriporterek:

DEVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR,

KRASZNAI-NEHREBECZKY MÁRIA, RÁCZ

TÜNDE (KÉPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:

GRÖF ISTVÁN

E HAVI MAGAZINUNKAT

TRAUTMANN BALÁZS SZERKESZTETTE

Borítófotó: Galovtsik Gábor

ISSN: 0865-6932

Lapunk az Európai Katonai Saj-
tírószövetség (European Military Press
Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta
Rt. Hírlapüzletága (1008 Bp. VIII.,
Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi
postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-
elofizetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ:

06-80-444-444

A VÁLTOZÁS ÉVE

HÓHELYZET, ÁRVÍZHELYZET, A MISSZIÓS KÉSZLETEK (F)ELSZÁMOLÁSA ÉS A LOGISZTIKAI RENDSZER JELENTŐS ÁTALAKÍTÁSA – SCHMIDT ZOLTÁN EZREDES, AZ MH ÖSSZHADERŐNEMI PARANCSNOKSÁG LOGISZTIKAI ERŐK MEGBÍZOTT FŐNÖKE SZERINT A SZAKTERÜLETEN EZEK VOLTAK A 2013-AS ÉV LEGFŐBB SAROKPONTJAI.

Minden bizonnyal a legtöbben hajlamosak elfeledkezni a logisztika fontosságáról, de bizony megfelelő ellátás és háttértámogatás nélkül sem a márciusi rendkívüli hóhelyzetben, sem a nyári, árvíz idején nem állhatott volna helyt így a Magyar Honvédség a szakszerű logisztikai támogatás nélkül.

Az árhullám levonulásának idején, gyakran félig tábori körülmények között több ezer fős katonai bázisokat működtettünk. A Kalocsán kialakított ideiglenes bázison például egy üzemén kívül helyezett laktanyában kellett gondoskodnunk az élelmezésről, az elhelyezésről és az állomány pihentetéséről. Szintén komoly kihívást jelentett a gáton dolgozó állomány naponta szinten eljuttatni az élelmet, gyakran lezárt utakon keresztül, vagy azok ellenére. A gyors átcsoportosítások miatt pedig sok-

szor éjnek idején kellett útbaindítani katonai munkacsoportokat – világítja meg az ezredes a háttérben folyó logisztikai munka egyes részleteit.

Természetesen nem elhanyagolható logisztikai szempontból az sem, hogy 2013-ban három misszió fejezte be küldetését. Ebből az egyik a 2006 óta Afganisztánban működő MH Tartományi Újjáépítési Csoport (MH PRT), amely jelentős anyagi készleteket hagyott maga után.

Mondhatjuk, hogy logisztikai szempontból az MH PRT elszámlolt az anyagokkal, nullára zárt, de még vannak kinn a műveleti területen készleteink. Ezeket egyrészt átadtuk a nemzeti támogató elem részére,

egy részük visszaérkezett, de még most januárban is jön majd haza szállítmány. Ugyanakkor az anyagok hazaérkezésének ténye nem jelenti azt, hogy mindennel készen vagyunk. Ezeket a készleteket karban kell tartani, javítani kell őket, majd pedig vissza kell juttatni a katonai szervezeteknek – fogalmaz az ezredes.

Az MH Légi Tanácsadó Csoport felszámolása az MH PRT-hez képest újgyakorlatnak számított, viszont az októberben visszafogadott MH Kabul Repülőtér Őr- és Biztosító Kontingens szintén komoly anyagi készleteket és technikai eszközöket hagyott hátra. Az elszámlolás már e kontingens esetében is

megtörtént, a készletek jelentős része már szintén Magyarországon van.

Az idei „logisztikus év” értékeléséből nem hagyhatjuk ki a szlovákiai Capable Logistician 2013 LIVEX nevű gyakorlatot sem, melynek fő célja az volt, hogy logisztikai funkcionális területeken keresztül felmérje a logisztikai rendszerek csereszabotóságát és átjárhatóságát; valamint az érvényben lévő NATO-szabályozók alkalmazhatóságát. A gyakorlat méreteire jellemző, hogy a harmincnégy résztvevő és megfigyelő nemzet, az érintett több mint tíz NATO-parancsnokság és -ügynökség összesen közel 2000 főt és mintegy hatszáz technikai eszközt telepített északi szomszédunk-

hoz. A logisztikai erők megbízott főnöke szerint a magyar logisztikus katonák munkáját, mind a nagyobb NATO-nemzetek, mind a többi partnerország elismerte.

Rátérve a logisztikai rendszer átalakítására, komoly változásnak nevezhető, hogy a rendszer korszerűsítése és a hatékonysága növelése érdekében 2013. június 24-én megalakult az MH Logisztikai Központ. A központ – a közlekedési terület kivételével – átvette az MH ÖHP-től a gazdálkodási feladatokat.

Véleményem szerint a logisztikai rendszer szempontjából az idei év változásai mindenképpen előrelépést jelentenek, de kell még idő ahhoz, hogy összeérjen az új rendszer. Vezérkar főnöki feladatszabás alapján egyébként a rendszer korszerűsítése, finomhangolása idén is folytatódni fog. A fő cél az, hogy a Magyar Honvédség rendelkezésére bocsátott forrásokat minél hatékonyabban használjuk fel, mert a működőképesség megőrzésének ez fontos alappillére – mondja az ezredes.

2014-ben mindenképpen elsőbbséget élvez a missziós területen maradt anyagi készletek és technikai eszközök hazahozatala, hogy ezeket minél előbb a katonai szervezetek rendelkezésére tudják bocsátani, akik felkészítés vagy gyakorlat közben már használhatják is ezeket. (Gondoljunk itt például a lőszerre.) Ráadásul, ha esetleg a Balkánon a Magyar Honvédség növelni szeretné a jelenlétét, ezeknek a készleteknek minél hamarabb rendelkezésre kell állniuk.

Szárazföldi haderőnem – 2013

SZEMLELETVÁLTÁS

FESZÍTETT KIKÉPZÉSI TEMPÓ MELLETT ELÉRT JÓ EREDMÉNYEK BIRTOKÁBAN, A SZÁRAZFÖLDI HADERŐNEM GERINCÉT MEGŐRIZVE NÉZÜNK AZ IDEI ÉV ELÉ. EZT DR. BÖRÖNDI GÁBOR DANDÁRTÁBORNOK, AZ MH ÖSSZHADERŐNEMI PARANCSNOKSÁG SZÁRAZFÖLDI HADERŐNEM FŐNÖKE MONDTA. KIEMELTE: 2013 HADGYAKORLATAI AZ ÖSSZHADERŐNEMI GONDOLKODÁS JEGYÉBEN ZAJLOTTAK.

Haderőnemi sovinizmus nélkül mondhatom, hogy igaz, egy művelet során a levegőből sok mindent el lehet érni, de a célokat a szárazföldi, feladataikat nyakig sárosan végrehajtó katonák érik el – vallja a haderőnemi főnök.

Közismert, hogy Magyarország NATO-vállalásainak legfontosabb alappillére két, a szövetségnek felajánlott zászlóalj-harcsoport. Közülük az első (az 5/62. lövészszázlójra épülő) tavalyelőtt ősszel megvédte „Harcra kész” (Combat Ready) minősítését. Tavaly, az első fél évben pedig az MH 5. Bocskai István Lövészdandár 39. lövészszázlój bázisán létrehozott másik zászlóalj-harcsoport is nemzetközi ellenőrok előtt tett tanúbizonyítást arról, hogy képesek feladataik ellátására. A harcsoport

az öt minősített területen három kiváló és két jó értékeléssel zárta a komplex, éleslövészetet is magában foglaló gyakorlatsorozatot.

A tavalyi év fontos újdonsága a Harcos gyalogos program beindítása volt, amely azt a sokat emlegetett célt szolgálja, hogy az afganisztáni műveleti területen felhalmozódott harcéri tapasztalatok ne menjenek veszendőbe, ellenkezőleg, miként a vezérkari főnök utasítása szól, azokat be kell építeni a hazai felkészítésbe is. Első alkalommal az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj mentorcsoportja hajtott végre ilyen kiképzést, amely Böröndi Gábor dandártábornok értékelése szerint nagyon is hasz-

nosnak bizonyult. A tavalyi év második fél évében zajlott az Őszi Össztűz elnevezésű komplex hadgyakorlat, amely szinte a teljes szárazföldi haderőnemet megmozgatta. Elemei közül a legfontosabb a 25/1. zászlóalj országvédelmi feladatokra történő felkészítése és készenléti szolgálatba lépése volt. Ez azért is fontos, mert 2014-ben ezt a zászlóaljat ajánlottuk fel a NATO, illetve az EU-harcsoport számára. Ez a légi erővel együttműködve végrehajtott összfégyvernemi és összhaderőnemi gyakorlat-sorozat hatékonyabbá tette a kiképzésünket – mondja a dandártábornok. – Ebből a szempontból az Őszi Össztűz attörésként értékelem. E tekintetben úgy szoktam fogalmazni, hogy a terep nem

hazudik. Most is bebizonyosodott: katonáink jól felkészültek feladataik végrehajtására. A jelentős kiképzési események sorában ugyancsak említést érdemel az Active Guardian 2013 nevű, szimulációs rendszergyakorlat, amelyben a résztvevők, többek között a szárazföldi haderőnemi kijelölt erők, országvédelmi feladatokat gyakoroltak. A nemzetközi gyakorlatok között kiemelkedett az a szerb hadsereggel folytatott csereszakasz-kiképzés, amelyen a műveleti tanácsadó csoportok tapasztalatait dolgozták fel.

A missziós tevékenységről szólva, jelentős változásként kell megemlíteni a Magyar Honvédség afganisztáni szerepvállalásának átforgalmazását. Ennek részeként az MH Műveleti Tanácsadó Csoport például önállóan, amerikai segítséggel nélkül folytatja az afgán haderő mentorálását. A megszokott, magas színvonalon folytatódott a KFOR-, illetve az EUFOR-missziók feladatainak végrehajtása. Sőt, a Balkánon „új” alakulatok, köztük az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred katonái is lehetőséget kaptak misszióban való részvételre.

2014 is bővelkedni fog „elméleti és

gyakorlati” feladatokban egyaránt. Folytatódik a szárazföldi műveleti doktrína kidolgozása, s a haderőnemi katonáink még korszerűbb, hatékonyabb felkészítése érdekében számos szabályzót, normagyűjteményt, segédletet is átalakítanak. NATO-nak felajánlott erőként a különleges műveleti zászlóalj szeptemberben SOFEVAL-ellenőrzésen esik majd át. Ennek során egyebek mellett azt vizsgálják majd, hogy a különleges műveleti katonák képesek-e szövetségi doktrínák szerint tevékenykedni. Idén is folytatódnak a különböző nemzetközi gyakorlatok.

Előrelépésnek tartom, hogy már tavaly kiadtuk a részletes kiképzési intézkedést. Eszerint 2014-ben három nagyobb gyakorlatunk lesz. Az egyik a Tavaszai Attörés nevű komplex harcászati gyakorlat, amely több kisebb, ráépülő gyakorlattal együtt, országvédelmi feladatok készségi szintű elsajátítását szolgálja. Lövész-katonáink a műszaki katonákkal együttműködve, a Szentesi Fokos nevű gyakorlat keretében hajtanak majd végre folyón való átkelést, s küzdenek le harcjárművekkel vízi akadályokat – ad továbbá ízelítőt idej feladataikból a szárazföldi haderőnemi főnöke.

Légi erő haderőnem – 2013

FÖLDI-ÉGI KÉSZENLÉT

A FESZÍTETT KÖLTSÉGVETÉS HATÁRAIN BELÜL MANÓVEREZVE IS SIKERES ÉVET ZÁRT A MAGYAR LÉGIERŐ. ZÖLDÁR, REPÜLŐNAP, LENGYELORSZÁGI GYAKORLAT – MINDENÜTT HELYTÁLLTAK A HADERŐNEM KATONÁI 2013-BAN.

Nehézségeink ellenére sikeres évet zárhattunk 2013-ban – értékelte az elmúlt esztendő Sáfár Albert dandártábornok, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság légi erő haderőnének főnöke. A tavalyi év tervezésénél is a rendelkezésre álló források jelentették az első leküzdendő akadályt, ugyanis dönteni kellett az optimális felhasználásról épp úgy, mint arról, hogy milyen kiképzési rendezvények szolgálják legjobban a meghatározott célokat.

Az alapvető feladat – a NATO alárendeltségben ellátandó fegyveres légvédelmi készenléti szolgálat – 1999 óta változatlan. Ebben részt vesz az MH 54. Veszprém Radarezred, a MH Légi Vezetési és Irányítási Központ és persze kiemelt szerephez jutnak az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis felgyeztetett JAS-39EBS HU Gripenjei is. Itt, a hazai légtér védelmében nincs és nem is lehet kompromisszum – tette hozzá a dandártábornok.

Az elmúlt esztendő vége felé, decemberben került sor a hazai légtérvédelem szempontjából fontos eseményre: Bánkúton és Békéscsabán sikeres teszttüzemet követően rendszeresítették az új 3D gerincradarmérőpontokat. A harmadik, medinai 3D radar várhatóan 2014 végén állhat majd hadrendbe; a tesztdőzsöket lerövidítik a békéscsabai és bánkúti radaroknál összegyűjtött tapasztalatok.

A tavalyi kecskeméti nemzetközi repülőnap nagysikerű rendezvény volt; az augusztus 3–4-i eseményre számos külföldi légi erő képviselői jöttek el, külön

érdeklődésként ellátogatott hozzánk az Orosz Vitézek köteléke is. A nagy érdeklődést persze megalapozta az is, hogy a magyar légi erő ugyancsak folyamatosan tesz eleget külföldről érkező, statikus és dinamikus bemutatókra szóló meghívásoknak.

Az afganisztáni szerepvállalást illetően jelentős feladatokról szólt 2013; míg a Shindand légitámaszponton dolgozó Mi-17 Légi Tanácsadó Csoport (Mi-17

AAT) a jelenlegi feltételek alapján 2014 végéig segíti az afgán légi erő helikopter-pilótáinak képzését, addig a Kabulba települt Mi-35 Légi Kiképzés-támogató Csoport (Mi-35 AMT) kilencedik váltásának hazatérével lezárult a 2010 áprilisa óta zajló képzési program.

A Lengyel Köztársaság uszkai löterén tavaly augusztusban sikeres éleslövészetre került sor, amelyen az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred katonái Kub és Mistral rakétákkal, magyar fejlesztésű és gyártású légicélok (távírányítású repülő eszközök) felhasználásával nagytávolságú manővert hajtottak végre. Ezt követően októberben, szintén Lengyelországban, NATO-gyakorlaton bizonyították felkészültségüket a győriek.

Minden eddiginél jelentősebb kihívást jelent majd, hogy 2015-ben Litvániában, Siauliai repülőterén, a Baltic Air Policing keretében négy hónapon keresztül (a magyarországi mellett) képzési szolgálatot látnak majd el az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis Gripenjei. Ehhez szükség lesz a megfelelő légi szállítási képesség fenntartására, a hajózók, a műszakiak, az eszközök és a rendszerek helyszíni telepítésére is. Elkezdődtek az egyeztetések a misszió logisztikai támogatásához is. A pilótákat váltják majd, így egyrészt több hajóznak lesz balti tapasztalata, másrészt pedig az itthoni jártasságok, jogosítványok fenntartása is megoldható lesz.

Az idei év egyik legfontosabb feladata a készenléti szolgálatra megfelelően felkészült pilótaállomány biztosítása. 2013

decemberében négy hajózó tért vissza Svédországból, 2014-ben pedig újabb négy Gripen-pilóta megy kiképzésre skandináviai partnerünkhöz.

A Pápa Bázisrepülőterén is mozgalmas volt a 2013-as esztendő. A három, magyar felségjelzésű C-17 Globemaster III-as összesített repült ideje tavaly érte el a 12 ezer órát. Idén folytatódnak az infrastrukturális beruházások. A leendő nagyméretű, kifejezetten a C-17-es befoga-

dására alkalmas hangárépület mellett olyan új légi irányítótoronyt kell építeni, amely képes lesz az immár kettős célú, katonai és polgári repülőter forgalmának biztonságos kiszolgálására. Átrakóhelyek bővítése is sor kerül majd. A beruházások egyben jelzik a Nehéz Légi Szállító Ezredben (HAW) részt vevő nemzetek hosszú távú elkötelezettségét a pápai helyszín mellett. Sáfár tábornok kiemelte: a költséghatékony, többnemzeti összefogás, a képesség közös fenntartása NATO-szerte ismert és elismert magyarországi példa.

A 2014-es évet is meghatározza a fegyveres légvédelmi készenléti szolgálat folyamatos, zökkenőmentes ellátása. Mindemellett a tavalyi árvízi helyzet is megmutatta, nagy szükségünk van helikopter-képességünk fenntartására, megújítására, amelyre nagy esélyt

kínál a helikoptertender.

Az idei feladatoknak tehát se szeri, se száma: kiemelkedik közülük az elért levegő-föld képességek fenntartása és továbbfejlesztése, az előretolt repülésirányítók gyakoroltatása és továbbképzése, a szárazföldi csapatok által igényelt „alajátászások” végrehajtása csakúgy, mint a tavaszi JAVTEC 2014, a júniusi, németországi Tiger Meet 2014 és az októberi Noble Arrow gyakorlat.

A Nagy Vörös Egyes elfogása...

MEGVAGY, MIKULÁS!

AZ ÉSZAK-AMERIKAI LÉGVÉDELMI PARANCSNOKSÁG (NORAD) MINDEN ESZTENDŐ DECEMBERÉNEK VÉGÉN KERÜL SZEMBE EGY KOMOLY FELADATTAL: KÖVETNI KELL A MIKULÁS REPÜLŐ SZÁNJÁNAK ÚTJÁT AZ ÉSZAKI-SARKTÓL A VILÁG MINDEN SZEGLETÉIG.

A program egyetlen, hibásan nyomtatott újságcikkkel kezdődött. A Sears áruházlánc a Baltimore Sun napilapban 1955. december 24-én elhelyezett hirdetésében arra bízta a gyerekeket, hogy hívják fel a Mikulást, aki elmondja, merre jár éppen. A nyomtatott, de hibás telefonszám ki is esőrgött, csak éppen a Colorado államban működő légtérvédelmi központban. Az ügyeletes parancsnok, Harry Shoup ezredes az első döbbenetét leküzdve arra utasította a szolgálatot teljesítő katonákat, hogy igenis, tessék a gyerekeknek elmondani, merre jár Rudolf, a piros orrú rénszarvas repítette, ajándékokkal megrakott szán. Innentől már nem volt megállás: történiék

bármí a világon, december 24-én ma is önkéntesek száza válaszolnak a telefonálóknak; óránként átlagosan 40 telefonhívás fut be arra a bizonyos számra.

Miután az 1955-ös hibára és annak mesz újságcikkjeire fény derült, a történet igen népszerűvé vált. A következő évben már újságcikkben, rá-

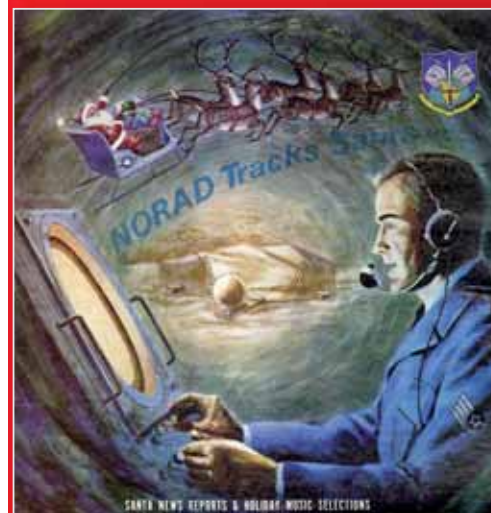

dióadásokban, majd televíziós műsorokban, híradásokban is követték egyrészt a Mikulás útját, másrészt a légtérvédelmi parancsnokság munkáját, helyzetjelentéseit. Számos tévéállomás december 24-én az időjárás-jelentés szerkesztésévé tette a vörös kabátos mesehős éppen aktuális, pontos helyzetének bemutatását is.

WEBEN A MIKULÁS

Az egyre nagyobb szabásúvá váló, világmódonként hagyományá lett szánkóvetés 1997-ben újabb szintre lépett: ekkortól az interneten is követhetővé vált a nevezetes meseszereplő egynapos utazása. A weblap és az elektronikus levelek mellett a közösségi média minden

fontosabb platformja bekapcsolódott a Mikulás-figyelés követésébe. Nem maradhatott el a vizuális megjelenítés sem: 2004 és 2009 között a Google Maps térképalkalmazáson lehetett látni az útvonalat. 2009-ben pedig weblapra költözött a világcég térképprogramja, így még könnyebb figyelni a vadászgépeknél is gyorsabb szán útját. 2011-től a két legnagyobb, mobiltelefonokon alkalmazott operációs rendszerhez is rendelkezésre állnak ingyenesen letölthető programok, melyek segítségével a Mikulás egy

gombnyomással „bemérhető”. A 2013-as készülődés középpontja hagyományosan módon Alaszkában, az Elmendorf-Richardson Légitámaszponton volt, ahol a NORAD 15 amerikai és kanadai légtérfelderítő és -ellenőrző radarállomáson, mint minden évben, a Mikulás a Nagy Vörös Egyes hívójelet kapta meg. A cél: a nevezetes légi járó mesehős útjának biztosítása, amelynek érdekében az alaskai központ a főhadiszállásnak is folyamatos tájékoztatást ad a szán helyzetéről és állapotáról.

Az interneten érdeklődőket 2013. december elseje óta várta az újratervezett www.noradsanta.org. A 3 dimenziós térképpel is felvértezett weblap az angolon kívül francia, japán, kínai, német, olasz, portugál és spanyol nyelven tájékoztatta a látogatókat, ezzel is jelezve: a program immár globális érdeklődésre tarthatott számot. A NORAD kamerákat is üzemeltetett. A „Mikulás-kamerák” több nevezetes helyen is közvetítették a nagy szakállú ajándékhöz érkezését és kemény, alig egy napra koncentráló munkáját – természetesen számítógépekkel előre megrajzolt kisfilmek segítségével, melyekhez ismert színészek, hírességek adták a hangjukat.

Ha már a munkáról van szó, hozzá kell tenni: az önkéntesek, köztük az amerikai elnök a gyermekek beérkező telefonhívásaira válaszoló felesége, Michelle Obama nélkül ezúttal sem működhetett volna a program. Ráadásul az amerikai és kanadai adófizetők egyetlen dollárjába sem kerül a Mikulás követése: minden évben számos vállalat, kereskedelmi lánc szponzorálja az eseményt. Az amerikai haderő fegyvernemei is szerepet vállalnak mindebben: a védelmi minisztérium hivatalos tájékoztatója szerint a haditengerészet hajóegységei készen álltak bármilyen, szükségessé váló ajándékműveletre, míg a hadsereg szállítási és rakodási képességeket ajánlott fel, legyen szó bármelyik háztetőről, mint leszállópályáról. Nem véletlen az együttműködés: a fegyveres erők számára egyedi és nagyon értékes népszerűsítő és tájékoztató lehetőség ez.

Egy valaki viszont már régóta hiányzik e szívret melengető akció megvalósítóinak sorából: az emberségből jelesre vizsgázott és a hagyományt megteremtő Harry Shoup ezredes 2009-ben elhunyt.

PARANCSNOKVÁLTÁS

Sándor Tamás ezredes, a szolnoki MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj parancsnoka átvette az amerikai féltől az Afganisztán több tartományában is tevékenykedő különleges műveleti osztag parancsnokságát. A mintegy 18 ezer négyzetkilométeres területen alkalmazható, csaknem 250 katonából álló különleges műveleti osztagban a magyar katonákon kívül amerikaiak, észtek, románok és szlovének is szolgálnak. A magyar kontingens hat hónapig vezeti majd az osztagot. A Magyar Honvédség 2005-ben kezdte meg a különleges műveleti képesség fejlesztését a szolnoki alakulat bázisán.

honvedelem.hu, MTI

Befejeződött az MH Nemzeti Támogató Elem (MH NTE) hetedik és nyolcadik váltása közötti átadás-átvétel Afganisztánban. Az erről szóló hivatalos jegyzőkönyvet a két váltás parancsnoka írta alá, ezt követően pedig sor került a nemzeti lobogó ünnepélyes le-, illetve felvonására. Az ünnepségen Megyórosi József ezredes, a kontingens új parancsnoka köszöntö meg az elvégzett munkát a misszióját befejező váltás parancsnokának, dr. Révész Gyula ezredesnek, majd elismeréseket adott át a hetedik váltás állományában kiemelkedően helytálló katonáknak. Az esemény zárásaként az MH NTE-8 vacsorán látta vendégül a Camp Marmalban szolgáló magyarokat.

Kép és szöveg: dr. Bazsala Judit főhadnagy

ÁTADÁS-ÁTVÉTEL

Afganisztánban végehez ért az MH ISAF CSS Logisztikai Mentor Csoport hetedik váltásának küldetése. Ebből az alkalomból Kabulban, a Qasaba táborban elhelyezett, magyar, francia és német katonákból álló GAFTAG-nál (German Armed Forces Technical Advisory Group – Német Fegyveres Erők Műszaki Tanácsadó Csoport) NATO-medálokat adtak át. Az ünnepségen részt vett Drágos Antal, hazánk afganisztáni nagykövete, aki Georg V. Harling ezredessel, a GAFTAG parancsnokával együtt tüzte fel a magyar katonák egyenruhájára a medálokat. A kontingens tagjainak munkáját az Afgán Logisztikai Iskola és a mentorált részleg parancsnoka, Mohammed Salim alezredes emléklapok és oklevelek átadásával köszönte meg.

NATO-MEDÁLT KAPTAK

Novák László őrnagy

MAGYAR SEGÍTSÉGGEL

Az EUTM Mali misszió által kiképzett 3. Vegyes Harcsoport (GTIA) felkészítése is befejeződött a koulikorói kiképzőbázison. Az alakulat kibocsátó ünnepségén a mali hadsereg vezérkari főnöke köszönetét fejezte ki az Európai Unió kiképzőmissziójában részt vevő 23 ország (köztük hazánk) szakembereinek a hadseregük újjáépítéséhez nyújtott támogatásért, és kérte a megkezdett munka folytatását. Az EUTM Mali már teljesítette első mandátumának időarányos részét, s a tervek szerint márciusig befejeződik a 4. Vegyes Harcsoport kiképzése is. Ezt követően – a mandátum meghosszabbítása esetén – újabb 4 zászlóaljat képeznek ki, megújítva a mali hadsereg teljes szárazföldi erejét.

Török László alezredes

AZ ELISMERÉS HANGJÁN

Szpisják József dandártábornok, a szarajevói EUFOR-parancsnokság törzsfőnöke, rangidős nemzeti képviselő látogatást tett Anto Jelec vezérőrnagynál, a bosznia-hercegovinai haderő vezérkari főnökénél. A megbeszélésen az EUFOR tevékenysége mellett szó esett a Magyar Honvédség nyugat-balkáni szerepvállalásáról is. A vezérkari főnök elismeréssel nyilatkozott a Magyar Honvédség EUFOR Althea műveletben mutatott helytállásáról, továbbá méltatta a magyar részvételt a helyi haderő képességeinek fejlesztésében és kiképzésében.

Kép és szöveg: dr. Murinkó Attila alezredes

RENDESZETI GYAKORLAT

A Sínai-félszigeten, a Többnemzeti Erők és Megfigyelők (Multinational Force and Observers – MFO) déli táborában szolgáló magyar katonai és rendőri alegység, illetve a jelenlegi amerikai váltás együttműködését jól példázza, hogy az amerikai kontingens századparancsnoka magyar szakembereket kért fel beosztottai alapszintű rendészeti felkészítésére. A közös kiképzésen az igazoltatást, a bilincselési technikákat, a ruházást és a gépjármű átvizsgálásának fortélyait, illetve az ellenálló személyjárműből való kikényszerítésének alapvető fogásait is elsajátították a résztvevők. A kurzusról a parancsnokok elismerően nyilatkoztak, s már meg is kezdődött az újabb közös feladatok, egy fegyverismereti kiképzés, illetve egy „stressz-lógyakorlat” szervezése.

Horváth Balázs rendőr főtörzsőrmester, Tóth Sándor főtörzsőrmester
Fotó: MFO

ÖNKÉNTES HONVÉDELEM

SAJÁT IDEJÜKET ÉS SAJÁT PÉNZÜKET ÁLDOZTÁK FEL AZ ÉSZTORSZÁGI VÉDELMI LIGA ÖNKÉNTESEI DECEMBER ELSŐ HÉTVEGÉJÉN, AMIKOR GYAKORLATUK SORÁN KISZORÍTOTTÁK A FELTÉTELEZETT „VÖRÖS” ERŐKET A REPÜLŐTÉRRŐL, A KÖZELI ÖBÖL TERÜLETÉRŐL ÉS EGY VOLT LÉGVÉDELMI RAKÉTABÁZISRÓL.

Négy hónap tervezés, három nap végrehajtás – mindezt a helyiek szerint példátlanul meleg december eleji időjárás körülmények között. „Rendkívüli” meleg? Ezt a reggeli mínusz 14 fokban, az egykori aprócska iskola használaton kívüli fűtlen faépületében ébredve valahogy nehéz volt elfogadnunk. A HM Zrínyi Kft. kétfős küldöttsége a helyszínen, első kézből szerezhetett tapasztalatot az Észk Védelmi Liga (Estonian Defence League – EDL) legnagyobb, közel 1100 főt megmozgató Orkaan 8 gyakorlatáról, amelyet Haapsalu környékén rendeztek meg.

CÉL: AZ ORSZÁGVÉDELME

A ligát még 1918-ban, Észtország függetlenné válásával egy időben alapították meg. Az alapelvek és az alapfeladatok változatlanok maradtak közel száz esztendő múltán is. Az észak szigorú önkéntesekből álló területvédelmi erőt alakítottak ki, tagjai felszerelésük nagy részét otthon tartják, könnyen és gyorsan mobilizálhatók, működési körzetüket kiválóan ismerik, a hivatásos haderőt kiegészítve nem csupán hagyományos katonai feladatok ellátására alkalmasak, hanem katasztrófahelyzetekben is bevetethők. A szervezet az 1940.

júniusi szovjet megszállás után szüneteltette tevékenységét, majd az ismét önálló Észtországban, 1991-ben újra kezdte munkáját. Az erőket 15 megye 15 területi egységébe szervezik. Eszerint minden megye önálló csapatokkal és helyi parancsnoksággal rendelkezik, amelyek évente több kisebb gyakorlatot is rendeznek. Emellett kiváló helyismeretükön alapuló rendszeres feladatok az erdőben elköborló turisták mentése a rendőrséggel karöltve.

A liga, bár nagyfokú önállóságot élvez, a védelmi minisztérium adminisztrációs felügyelete és finanszírozása mellett az észk vezérkar főnökének közvetlen alárendeltségében tevékenykedik.

Az EDL női tagjai is ugyanolyan szolgálatot teljesítenek.

Az egyéni felszerelés-kiegészítők is engedélyezettek.

Az EDL saját oktatási intézményt is fenntart, mert a tapasztalatok szerint a katonai felsőoktatási intézmények nem képesek rugalmasan alkalmazkodni a tartalékos tisztek, tiszthelyettesek speciális, döntően hétvégi, modulszerűen felépíthető képzésének követelményeihez.

Az említett 15 körzetben a liga lövészelegységekre (századokra) épül, ezeket a helyi sajátosságoknak megfelelően kisebb alegységekkel egészítik ki. A szervezetben nemrég megjelent az információs hadviselési képesség

kocsi-elhárító lövegek jelentik. A tűztámogatásban szakasz- és század-szinten egyaránt a 7,62 mm-es Ksp 58 és MG3 géppuskákat, a B-300 gránátvetőket és a 82 mm-es aknavetőket alkalmazzák.

A gépkarabélyok és az aknavető mellett talán még erősebb „fegyverük” a nyilvánosság, az elismertség. A lakosság és a liga között kiváló a kapcsolat, sőt van olyan megye, amelyben a lakók 3-4 százaléka tagja az EDL-nek. Itt említjük meg, hogy külön szervezet fogadja a nőket és a fiú-, illetve a lánygyerme-

Hétközben orvos, hétvégén lövészkatona.

is, amelyet Észtország különösen fontosnak tart. A páncéltörő képességet 84 mm-es Carl Gustav hátrasiklás nélküli lövegek és 90 mm-es Pvpj 1110 harc-

keket is. A liga több mint 22 ezer tagot számlál, köztük éppúgy vannak gazdálkodók, országgyűlési képviselők, mint sebészorvosok. A lövészalakulatoknál 1900 hölgy teljesít férfiakéval egyenrangú szolgálatot, a 3300 fiú és a 3600 lány korosztályának megfelelő feladatokat lát el.

FAGYOS ÉJJELEK ÉS REGGELEK

Mint említettük, az EDL katonái polgári elfoglaltságuk mellett leginkább hétvégén teljesítenek szolgálatot. Az Orkaan 8 elnevezésű háromnapos gyakorlat is péntek délután kezdődött. A katonák a munkaidő után, az előre megszabott találkozási pontokra érkeztek meg saját járműveikkel, onnan már az EDL teherautói vitték őket tovább a feladatvégrehajtás helyszínére. A fegyverek felvétele után az első éjszakai táborhelyre érkeztek a századok. Nem volt egyszerű kialakítani, majd elfoglalni a táborhelyet, mert ahogy a tudósítót segítő döntnök mondta, Észtországban délután után gyakor az a természetes, hogy koromsötét van. A többéves tapasztalat alapján az első órákban kialakult kaotikus helyzet addig tart, amíg „össze nem állnak” a beérkező erők, és ki nem alakul a parancsnoki lánc. A jéghideg éjszakában végül hamar kiépült a tábori konyha, a híradórendszer, álltak a sátrak és ki nyitlak a már említett öreg iskolaépület kapui is. A fehér X-szel jelölt, természetesen saját tulajdonú járműveikkel mozgó döntnökök folyamatosan meg-

A szerencsésebbek fűtött csarnokban aludhattak.

figyelték, ellenőrizték és értékelték a történeteket: minden szakaszra legalább egy, de inkább két döntnök jutott

Másnap reggel már azt is tudni lehetett, hogy a kiértesített EDL-tagok több mint 85 százaléka megérkezett, így közel 1100 ember kezdte meg a gyakorlatot. A szombati nap a felkészülés, az ismeretek felrészítéséé, a feladatok begyakorlásáé volt. A századok parancsnokai már hetekkel korábban megkapták a feladatokat, a célokat, a térképeket, így (természetesen munkaidő után vagy hétvégén) volt lehetőségük a tervezésre, a feladatok optimális végrehajtásának kidolgozására. Olykor a tervek gyorsan megváltoznak, mint most, péntek éjjel is. Kiderült, hogy a „hadművelési terület” átszelő főútvonal lezárása elmarad, így a polgári, a gyakorlatban részt nem vevő forgalom folyamatos lesz. Az észit haditengerészet a tervek szerint vasárnap vett vol-

na részt a tengerbe szorított ellenséges erők kimenekítésében, de a zord időjárás miatt erre sajnos nem kerülhetett sor.

A hadgyakorlaton a „vörös” erőket támogató, ellenséges légiert a Baltic Bees műrepülő-kötelékből egy L-39ZA Albatros játszotta, amely szombat délután számos szimulált légi csapást hajtott végre a tudósítót befogadó szakasz járművei ellen is.

Szombaton a századok lövészszakaszai a terepen külön-külön hajtották végre rajszintű foglalkozásaikat. Vlaklószerrel is tesztelték a fegyvereiket; mint tapasztaltam, ritkán fordult elő meghibásodás. A „sokat látott” svéd 7,62 mm-es AK4 gépkarabélyok, az MG3 géppuskák, az átalakított, szakaszszintű mesterlövész-fegyverként használt amerikai M-14-es karabélyok hibátlanul működtek hétvégi szakaszomnál. Utalva az iménti „svéd” jelzőre, a fegyverek, a felszerelések döntő többségét a szá-

Az „Orkan 8” sokadszorra átdolgozott térképe.

razföldi haderejét modernizáló Svédországtól, adományként kapta Észtország. Tapasztalataim szerint területvédelmi, tartalékos célokra tökéletesen megfelelt a nyílt irányzékú, hidegben is megbízhatóan működő AK4.

A „földi” foglalkozások közben átrepült felettünk a lett légiert két Antonov An-2-es szállítórepülőgépe; az agresszor erőket támogató lett egységet szállították a már „elfoglalt” repülőterre, erősítésként. Vendéglátó szakaszom első fegyveres összetűzésének aztán lettek lettek az „áldozatai”. Szombaton, késő délután, már vaksötétben egy megerősített, szakaszerejű lett felderítőegység sétált rá a szimulált észit aknamezőre, majd a megfigyelőpont által hívott erősítés a döntnökök értékelése szerint (vlaklószerrel százai segítségével) teljesen harc képtelenné tette az ellenséges egységet. Az elégedett szakasz kedvét az sem vehette el, hogy az erdő egy „tisztásán” (értsd: fák nélküli, megfagyott, zombékos, mocsaras részen) svéd katonai sátrakat kellett felállítaniuk.

TÁMADÁS!

Vasárnap reggel hat órákor, koromsötétben indultak útnak a szakaszok, hogy egy frissített, koordinált terv szerint foglalják vissza a „vörösöktől” a repülőteret, a mellette lévő egykori légvédelmi rakétabázist és Haapsalu városának Tagalahtöböl melletti részét, ahol az ellenséges erők hídfőt tartottak fenn. A 12.30-ig tartó csatározások során a gyakorlat vezetői

Három nap, két éjszaka, három fáradt harcos.

igyekeztek minden egységnek minél több feladatot és „harc élményt” adni.

A liga „foglalkoztatási” alapelveinek megfelelően az Orkan 8 gyakorlat résztvevői sem lehetettek feladat nélkül két óránál több ideig. Ehhez persze főhadiszállásra is szükség volt, amelyet a gyakorlat idején is folyamatosan működő(!) sportközpontban rendeztek be. Az egyenruhák így az alsó tagozatos balettosok, a bokszolók és más sportolók felszerelésével keveredtek, bebizonyítva: a hadsereg és a polgári lakosság között igen szoros

A csapatok többsége az erdőben éjszakázott.

Az egyenruha megegyezik a hadseregével.

az együttműködés, amit erősít a liga elismertsége és megbecsültsége is. A hadgyakorlaton részt vevő CIMIC-csoport parancsnoka, egyben az EDL tisztje, a térség parlamenti képviselője az advent első vasárnapján hallható fegyverropogás miatt betelefonáló hölgyet személyesen nyugtatta meg, elmagyarázva, hogy az ország védelmét szolgáló gyakorlat hamarosan véget ér. A civil-katonai kapcsolatokért felelős részleg mellett természetesen logisztikai, híradó, egészségügyi, információs hadviselési, felderítő és minden egyéb vezetéstámogató részleg is dolgozott az iskolából lett főhadiszálláson. A gyakorlat teljes időtartama alatt egyébként polgári mentőhelikopterek és mentőgépkocsik is készenlétben álltak.

A főhadiszállás melletti terepen is találkozott katonáival Meelis Kiilli tábor-

nok, az EDL parancsnoka, aki a leg-egyszerűbb beosztásban lévő tartalékos lövészkatonaát is segítette feladatának meg jobb végrehajtásában, legyen szó akár csak a gépkarabély helyes irányzásáról, akár pedig arról, hogy egy raj hogyan tud még nagyobb biztonságban mozogni a terepen. A közvetlenség nem csupán a parancsnokra, hanem a gyakorlat médiakapcsolatára is jellemző volt. A három nap során az EDL rész tagja fotóriporterként követte a történéseket, s az általuk készített képeket folyamatosan publikálták az EDL weblapján és facebook-oldalán is. Az Orkan 8-ról a helyi és az országos észit média is beszámolt.

A gyakorlat eredményesen zárult. A kiértékelést követően hamarosan megkezdődik a 2014-es Orkan 9 tervezése is.

A gyakorlat vezetői az indulás előtt.

A lett légi híd fele.

PRÓBATÉTEL

Koszovó, tizedszer is

A TIZEDIK VÁLTÁS VIZSGÁZTATÓINAK MÁR NEM OKOZHATOTT NEHÉZSÉGET, HOGY AZ ADOTT TÉRSÉG ETNIKAI, VALLÁSI VAGY HÉTKÖZNAPI KONFLIKTUSAINAK TÁRHÁZÁBÓL FELADATOT VÁLASSZANAK. DE ÚJDONSÁGGAL IS SZOLGÁLTAK...

Befejeződött az MH KFOR (Kosovo Force) tizedik váltásának felkészülése. A több mint százfős magyar kontingens tervezett parancsnoka Fábíán László alezredes; missziós szolgálatukat február elején kezdik majd meg Koszovóban.

A balkáni szolgálatra készülõ magyar békefenntartók kétnapos gyakorlaton bizonyították a felkészültségüket. A váltás állománya alapvetõen az MH 5. Bocskai István Lövészdandár hódmezõvásárhelyi 3. Bercsényi Miklós Lövészszázaljának katonáiból áll, a speciális felkészültséget igénylõ egyéni beosztásokra pedig a Magyar Honvédség kilenc katonai szervezetébõl jelentkezők közül válogatták ki a legrátermettebbeket.

– Sokszoros volt a túljelentkezés, a személyek kiválasztásának meghatározó szempontja volt, hogy a jelöltek fegyvelmezett, az átlagnál jobb fizikai

adottságú, nagyobb túróképességű katonák legyenek. Emellett arra is odafigyeltünk, hogy a missziós tapasztalatokkal már rendelkezők mellett legyenek lehetőleg minél többen a külszolgálatot most először vállalók – sorolja az alegység összeállításának szempontjait Fábíán László alezredes. A tervezett parancsnoknak ez lesz az ötödik missziója: kétszer is szolgált a Balkánon és ugyancsak kétszer Afganisztánban. – A felkészülést még tavaly márciusban, a katonák egyéni képességeinek, teljesítményeinek felmérésével kezdtük. Akkor még mindenki a saját alegységénél dolgozott, de a külszolgálatra jelentkezőkkel szemben elvárás volt, hogy a kiképzési tervben szereplő feladatokat kiváló vagy jó szinten teljesítsék. A képességeiket nem csak a lőtéren kellett bizonyítaniuk, ugyanis többek közt hadszíntér-ismeretből, biztonsági és környezetvédelmi rendszabályokból is vizsgát tettek.

A felkészülés második ütemében a szakbeosztásokat ellátók vettek részt egy speciális felkészítésen, az alegység összekövésolása, a kötelekkiképzés pedig november elején kezdődött. Ekkor már mindenki a saját szakterületének megfelelő beosztásban dolgozott. Lővészetenek vettek részt, gyakorolták a konvoj kísérést, a VIP biztosítást, tömegkezelési feladatokat hajtottak végre és ellenőrző-átérésztő pontokat üzemeltettek. A kontingens december közepén fejezte be a felkészülést. A zárógyakorlatot az MH Összhadronemi Parancsnokság ellenőreinek jelenlétében, a Bocskai-dandár hódmezõvásárhelyi Zrínyi Miklós laktanyájában tartották.

– Ez egy úgynevezett honi kvalifikációs vizsga volt, amelynek az volt a tétje, hogy készen állunk-e a feladat végrehajtására – folytatja Fábíán alezredes. – Ugyanígy vizsgát teszünk majd a teljes műveleti készenlét elérésekor Ko-

Egy helyi pap arra kérte a katonákat, hogy vigyenek kórházba egy veszélyeztetett állapotban lévő terhes asszonyt.

szovóban is. Mindkét esetben a különböző katonai szakterületek által támasztott követelményeknek kell megfelelnünk. Decemberben sikerrel vettük az akadályt, az előljáró „jó” szintre értékelt a zászlóalj tagjainak felkészültségét. Erre büszkék vagyunk, de a feladat végrehajtása közben mi azért felfigyeltünk néhány „finomítandó” mozzanatra, amellyel munkánkat eredményesebbé, hatékonyabbá tehetjük. Szerintem ilyen tapasztalat például az is, hogy a műveleti területen, tömegkezelési feladat végrehajtásakor nem lehet túl gyorsan előre az alegység, hanem felfigyeltlenül megfontoltabb, lassabb haladásra kell törekednünk.

A kvalifikációs vizsga két napig tartott, a kiinduló helyzet egy normál készenléti állapotból történt riasztás volt, ami konfliktuskezeléssel ért véget.

– Minden olyan helyzetre fel kellett készülnünk, amellyennel a műveleti területen találkozhatunk – kapcsolódik a beszélgetésbe Ispán Tamás főhadnagy, a kontingens manőverszázadának tervezett parancsnoka. – Elsősorban tömegkezelési feladatokra számíthatunk. Ilyen esetekben a helyiek komoly ellenállást is tanúsíthatnak, sőt ránk is támadhatnak. Általában botokat, husángokat szoktak használni, de az is elképzelhető, hogy ha az indulatok elszabadulnak, akár Molotov-kökökkel, kövekkel is megdöbölhetnek bennünket.

A decemberi kvalifikációs vizsga is egy ilyen szituációra történő felkészülést szolgálta. A gyakorlat forgatókönyve szerint a századunk nyolcórás készenléti szolgálatot látott el, járőrözöttünk,

biztosítottuk a tábor őrész-védelmét. Aztán a KFOR parancsnoka a készenléti időt először négy órára, majd egy órára csökkentette. Ilyenkor már arra kell készülni, hogy rövidesen bevetésre küldik

Az áldott állapotú nő már járni sem tudott. Abból viszont konfliktus keletkezett, hogy a rokonai is el akarták kísérni a katonai kórházba.

Megérkezett a páncélos harcjármű – a hözöngők belélték, jobban teszik, ha hazamennek.

az alegységet. Így is történt: a feltételezett helyzetben értesítést kaptunk, hogy a helyi lakosok nagy létszámú tüntetést szerveznek, mert egy politikust nem engedtek be az országba. A rendőrség tájékoztatása szerint a tömeg ugyan agresszív, de löfegyverek valószínűleg nem lesznek az embereknél. Várhatóan azonban barikádokat emelnek, botokkal és Molotov-koktélokkal támadnak majd. A tüntetőkkel a helyi rendőrök nem bírtak, ezért ők el is hagyták a helyszínt. A konfliktust a manőverszázadnak kellett megoldania. A feladatot végül eredményesen végrehajtottuk, min-

denki tette a dolgát, a hözöngők hazamentek.

Radovics Ferenc törzsrőmester aktív részese volt a „tömegszlatásnak”.

– Molotov-koktélok hajigáltak ránk, traktorkerekeket löktek felénk, botokkal csapkodtak minket, köteleket és hálókát dobtak közénk... Ebben a nagyon is élesnek tetsző helyzetben gyorsan elfelejtettük, hogy mindez csak gyakorlat, a felkészülés része. Felment az adrenalin, mindenki csak a feladatra összpontosított. Nagyon kellett figyelni, hogy ne találjanak el semmivel, nehogy felbukjunk valamilyen akadályban. A leg-

fontosabb viszont az volt, hogy higgadságunkat minden körülmények közt megőrizzük. Bármennyire is koncentráltam azonban, néhány vízzel teli zacskó hozzám csapódott és pár ütés is elért, de hála kiváló védőfelszerelésünknek, mindebből szinte semmit nem éreztem – emlékezett az összecsapásra a manőverszázad rajparancsnoka.

A magyar kontingens az Európai Unió ALTHEA műveletében, a nemzetközi haderő tagjaként vállalt szerepet a délszláv válság rendezésében.

– A tervek szerint februárban, két turnusban utazunk Pristinába. Elsődleges műveleti területünk Koszovszka Mitrovica körzete, mi vagyunk a KFOR parancsnokának leghatékonyabb, azonnali készenléti ereje. A béke és a civil lakosság nyugodt életkörülményeinek a biztosítása lesz a feladatunk. Emellett részt vehetünk például a civileknél még kint lévő fegyverek összeszedésében, általános és speciális információk gyűjtésében, a háborús bűnösök elfogásának biztosításában, területek, valamint objektumok átvizsgálásában, védelmében, útvonalak felderítésében, konvojok, szállítmányok és különösen fontos személyek kísérésében, a helyi rendvédelmi erők felkérésére pedig tömegszlatásban is – foglalta össze a misszió várható feladatait Fábian László alezredes.

Hazánk balkáni szerepvállalásának jelentőségét decemberben, pristinai látogatása alkalmával Hende Csaba honvé-

A katonák zárt alakzatát hatalmas gumikerekekkel próbálták szétzilálni a tüntetők.

A Kosovo Force NATO-parancsnokság alatt működő nemzetközi békefenntartó haderő 1999. június 12-én, az ENSZ Biztonsági Tanácsának határozata alapján jött létre. A NATO-hoz 1999 márciusában csatlakozott Magyarország a kezdetektől vesz részt a koszovói műveletekben.

A KFOR feladata a biztonság és a rend fenntartása Koszovóban. A válságkezelési és békefenntartó tevékenységgel összhangban ez tömegkezelést, objektumvédelmet és harcászati tartalék biztosítást jelenti. A portugál–magyar KFOR Harcászati Tartalék Zászlóalj (KFOR Tactical Reserve Manoeuvre Battalion – KTM) legfőbb rendeltetése az utak járhatóságának biztosítása egész Koszovó területén, illetve a jelenlétfenntartó járőrtevékenység.

Sikerült kiszorítani a minden talpalatnyi területért keményen harcoló tüntetőket.

Gyorsan előkerültek a Molotov-koktélok is.

delmi miniszter is megerősítette. A honvédelmi miniszter a KFOR jelenlegi, kilencedik váltásának tagjaival találkozott, s bejelentette, hogy a Magyar Honvédség mintegy 160 katonával növelné a NATO koszovói missziójához való hozzájárulását. A magyar kontingens erősítését ugyanis a NATO és a koszovói hatóságok is igénylik, tekintettel arra, hogy Franciaország és Marokkó a közeljövőben jelentősen csökkentik az itt szolgáló katonáinak létszámát.

– Magyarországhoz nagyon közel van Koszovó, emiatt, valamint a térségben élő magyarok szempontjából is nemzeti érdekünk a térség stabilitása. A szerbek és az albánok békés egymás mellett élésének garantálásában történő fokozottabb magyar részvétel pedig minden bizonnyal jótékonyan fog hatni a szerb–magyar együttélésre is. Pillanatnyilag azt mérlegeli a kormány, hogy az Afganisztánból való kivonulás, illetve létszámcsökkentés eredményeképp felszabaduló magyar erők egy részét Koszovóba küldje. Minden bizonnyal egy manőverszázadot küldünk Észak-Koszovóba, ahol többségben élnek az országban egyébként kisebbségben lévő szerbek. Ebben a térségben kell leginkább fokozni a nemzetközi közösség erőfeszítéseit a béke megővése érdekében – hangsúlyozta a miniszter.

RAJPARANCSNOKOK KÉPZÉSE

Az MH 5. Bocskai István Lövészdandár 39. lövészszázalójának parancsnoki állománya kéthetes rajparancsnoki tanfolyamot tartott. A tanfolyam tematikája az év elején, a lövészszázalój CREVAL-felkészítését elindító rajparancsnoki kijelölt állománya számára szervezték. A résztvevők először a tüzetetés, a támadás, a védelem és nyugvás tárgyköreire épülő elméleti előadásokat hallgatták meg a debreceni Kossuth laktanyában, ezt követően kezdték meg a gyakorlati foglalkozásokat a hajdúhadházi Vay Ádám Kiképzőbázison.

Kiss Róbert zászlós; fotó: MH 5. BILD

CIVIL-KATONAI EGYÜTTMŰKÖDÉS

Az MH Összhaderőnemi Parancsnokság Civil-katonai Kapcsolatok Főnökségének meghívására az MH Civil-katonai Együttműködési és Lélektani Művelési Központban tett látogatást az olaszországi Motta di Livenzából, a Multinati-

onal CIMIC Group állományából érkezett hatfős delegáció. Az egynapos program során a NATO Response Force (NRF) 14-be felajánlott magyar CIMIC szakmai csoport többek között humanitárius vészhelyzetben felmerülő problémák kezelését mutatta be.

Szabóné Varga Erika zászlós

MISSZIÓBA MENNEK

A győri rakétaezred katonái teljesítményük alapján vállalhatják az EUFOR-misszióban való részvételt. Ezt Sáfár Albert dandártábornok, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság légiéri haderőnemi főnöke mondta Győrben, amikor a Bosznia-Hercegovinába induló 14. váltás 147 katonáját búcsúztatta. A kontingens teljes állományát az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred adja, többségük lövészszázadban fog tevékenykedni, de kerülnek katonák a nemzeti támogató elembe is. A misszió rendeltetése a válságkezelési és békefenntartó feladatok ellátása, köztük tömegkezelés, fegyverbegyűjtés és objektumvédelem.

Kép és szöveg: Kovács Dániel

TÜZÉRÜNNEP

Szükség van a tüzér fegyvernemre, az elhivatott, kiváló tüzerek tudására és képességére – hangsúlyozta dr. Benkő Tibor vezéreztudós Tató, a Szent Borbála napja alkalmából rendezett tábori tüzér ünnepségen. A program során elismeréseket és díjakat adtak át, bemutatták a Magyar Királyi 12. Honvéd Tábori Tüzérosztály restaurált csapatzászlaját, majd a régi hagyományok szerint felavatták a Nemzeti Köszölgéati Egyetem tüzér szakirányán tanuló harmadéves honvéd tisztjelölteket, valamint tiszteletbeli tüzereket.

A győri MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezrednél, a légvédelmi tüzér és rakéta fegyvernem napja alkalmából tartott ezredsorakozón Fucsku Sándor vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka mondott ünnepi beszédet, majd Kovács Ferenc ezredes, az alakulat parancsnoka szolt arról is, hogy hazánk légtérének védelme biztos kezekben van, hiszen a Lendülő Kard 2013 elnevezésű harcászati éleslövészetben minden elindított rakétájuk célt talált. A beszédekert követő tüzérvatáson az idén először élesrakétát indított tisztek és altisztek ünnepélyes fogadalmat tettek.

Nyulas Szabolcs és Kovács Dániel
Fotó: Tóth László és K. D.

FELKÉSZÜLTEK A TÉLRE

A Magyar Honvédség felkészült a téli veszélyhelyzet-elhárítási feladatokban való közreműködésre, s együttműködve a kormányzati szervekkel, a honvédelmi katasztrófavédelmi rendszer aktivizálása után kijelölt munkacsoportjaival, szükség esetén akár teljes képességeinek bevetésével nyújt segítséget a lakosságnak – nyilatkozta Borsos József ezredes, az MH Vezetési és Doktrinális Központ központi ügyeleti és katasztrófa-elhárítási osztályának vezetője. A Magyar Honvédség katonai felelősségi körzetekhez, illetve bázislaktanyához kötöten jelölt ki téli vészhelyzet-felszámoló munkacsoportokat, amelyekbe keresek és lánctalpas technikai eszközöket is beosztottak.

Szűcs László; fotó: archív

A BALKÁNON JÁRT A HONVÉDELMI MINISZTER

Hende Csaba honvédelmi miniszter kétnapos látogatást tett a Magyar Honvédség nyugat-balkáni missziójánál. Programjának első napján Szarajevóban hangsúlyozta, hogy Magyarország számára nemzeti érdek Bosznia-Hercegovina stabilitása, ezért a továbbiakban is szinten tartjuk az EUFOR kötelékében missziót teljesítő magyar katonák létszámát. Másnap Pristinában, a nemzetközi békefenntartó erő (KFOR) parancsnokságán tett látogatásán pedig kijelentette, hogy a Magyar Honvédség kész mintegy 160 katonával növelni hozzájárulását a NATO koszovói missziójához. A tárca vezetője mindkét bázison részt vett a magyar kontingensek ünnepi állománygyűlésén, s átadta a katonáknak a családtagok, barátok és ismerősök által küldött karácsonyi ajándékokat és üzeneteket.

Fotó: Koszticsák Szilárd (MTI)

ÁLLAMTITKÁRI LÁTOGATÁS

Hivatalos látogatáson az afganisztáni Mazar-e Sharifban járt Vargha Tamás, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára, akit útjára elkísért dr. Szemerényi Réka, a Miniszterelnökség politikai főtanácsadója és Fucskó Sándor vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka is. A delegáció tagjai Mogyorósi József ezredes, a nemzeti támogató elem parancsnokának társaságában megtekintették a Camp Marmal táborát, majd a Művelési Tanácsadó Csoport bázisára utaztak, ahol Bárány Zoltán ezredes, kontingensparancsnok fogadta és kalauzolta őket. Az államtitkár találkozott Jörg Vollmer vezérőrnaggyal, az ISAF Északi Régió parancsnokával is, aki méltatta a magyar katonák teljesítményét.

Dr. Bazsala Judit főhadnagy
Fotó: Révész Renáta főhadnagy

ADVENTI KONCERT

Budapesten, a Honvéd Kulturális Központban rendezték meg a hagyományos adventi hangversenyt. Megnyitóbeszédében dr. Benkó Tibor vezérezredes, vezérkari főnök rámutatott, hogy az ünnepi előadásra ezúttal is azok a honvédelem ügyét támogató közéleti személyiségek és azon társadalmi szervezetek képviselői kaptak meghívást, akik a mindennapokban a közös ügyet, a haza és az állampolgárok védelmét, illetve a béke megőrzését szolgálják. A hangversenyt népszerű „civil” művészek előadása mellett az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár Központi Zenekar, illetve az MH Székesfehérvár Helyőrségi Zenekar fellépése tette emlékezetessé. A koncertet követő állófogadáson dr. Dankó István, a Honvédelmi Minisztérium közgazgatási államtitkára mondott pohárköszöntőt.

Szűcs László; fotó: Rácz Tiünde

ADOMÁNYOK RÁSZORULÓKNAK

Immár kilencedik alkalommal szervezte meg Mikulásgyár elnevezésű programját a Magyar Vöröskereszt; a tavaly decemberi akcióban ismét tevékeny részt vállalt a Magyar Honvédség. A budapesti '56-osok terein felállított óriáskupolába tizenöt egyenruhás érkezett az MH Civil-katonai Együttműködési és Lélektani Művelési Központból, hogy átadják az adományozók felajánlásait, illetve segédkezzenek az összegyűlt ruhák, játékok elosztásában, rendszerezésében és a rászorulókhöz történő eljuttatásában. A Mikulásgyár elnevezésű programba ezúttal is több katonai alakulat kapcsolódott be.

Draveczki-Ury Ádám
Fotó: Dévényi Veronika

A SZENT KORONA NYOMÁBAN

Az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár 32. Nemzeti Honvéd Díszegységébe tartozó Honvéd Koronaország katonái a Szent Korona menekítésének útjainál emlékeztek Kőszegen és Velemben. A kőszegi Kálvária hegyen található emlékhelynél Huber László, Kőszeg polgármestere, Ágh Péter országgyűlési képviselő, az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottságának tagja és Hennel Sándor őrnagy, a Honvéd Koronaország megbízott parancsnoka elevenítette fel a magyar államiság jelképének történetét, hányattatott sorsát, a Szent Korona menekítésében részt vevő koronaőrök emberi és erkölcsi nagyságát.

Csorba Katalin főhadnagy
Fotó: Szabó Lajos zászlós

TÚL A TÍEZREDIKEN

A pilóták munkájának köszönhető, hogy Magyarország felett, a levegőben rend van – mondta Hende Csaba az MH 59. Szentgyörgyi Dezso Repülőbázison; a honvédelmi miniszter azért látogatott a kecskeméti repülőtérré, hogy gratuláljon a Gripen-pilótáknak a tízezredik repült óra eléréséhez. A magyar légierő 14 Gripenrel látja el Magyarország légtérvédelmét. Magát a típust a svédok 1988-ban kezdték el gyártani, hazánk pedig 2006-ban rendszeresítette. Érdemes megemlíteni, hogy a tízezredik repült óra elérésében – a pilóták mellett – kiemelkedő szerepe volt a vadászrepülőgépek földi kiszolgálásának és karbantartásának végző szakembereknek, illetve a légirányítókknak is.

Snoj Péter; fotó: Dévényi Veronika

Katonás közlekedés

MOZGÁSBAN

MÉG A KATONAOLVASÓKNAK IS A STRATÉGIAI, MISSZIÓKAT ELLÁTÓ LÉGI SZÁLLÍTÁSOK JUTNAK ESZÜKBÉ RÓLUK, HOLOTT TEVÉKENYSÉGÜK SOKKAL SZERTEÁGAZÓBB: A LÉGI FOLYOSÓK MELLETT A KÖZ- ÉS HADIUTAKON, A VASÚTON, AKÁR A TENGEREKEN IS OTTHONOSAN MOZOGNAK ÉS MOZGATNAK.

Az MH Katonai Közlekedési Központ (MH KKK) szakemberei nélkül ugyanis semmi sem „mozdulhat” a hadseregben. Profi logisztikusok, akik nem csak az iraki Sivatagi Vihar hadművelet parancsnoka, Norman Schwarzkopf tábornok elhíresült mondatát vallják magukénak: „Békében minden katona stratégiának vallja magát, aztán a háborúban rájön, hogy logisztikussá kell válnia”, hanem némi egészséges fegyvernemi sovínizmussal azt is, hogy „amíg nem mozdul valami, addig nem történik semmi.”

Nos, ők aztán mozgatnak eleget, derül ki Fejes Károly alezredes, az MH KKK megbízott parancsnokának szavaiból. Sőt, ők maguk is mozogtak az elmúlt időszakban, hiszen pár év alatt négyszer költöztek új objektumba úgy, hogy miközben napi feladatuk volt új infrastruktúrájuk megteremtése, „mel-

lesleg” alaprendeltetésüknek megfelelően szállították a katonai szervezetek személyi állományát, technikai eszközeit, anyagait, s kísérték a kiemelt szállítmányokat. Feladatuk a katonai oszlopok, túlsúlyos vagy túlméretes járművek közúti közlekedésének engedélyezése, nyilvántartása és ellenőrzése. Ők látják el az alakulatokat közlekedéstechnikai eszközökkel, anyagmozgató és -rakodó gépekkel, szervezik azok karbantartását, felújítását, valamint javítását. Tevékenységi körükbe tartozik a közlekedési hálózat, a mőtárgyak állapotának, adatainak nyilvántartása, a „láncfalpas” hadiutak és iparvágányok karbantartása csakúgy, mint az autópálya-használat biztosítása a honvédelmi szervezetek számára. Ők felelnek a Magyar Honvédség közlekedési vonatkozású érdekeinek képviseléséért is a nemzetgazdasági beruházások megvalósítása során.

MAGYAR HONVÉD

(S ne felejtjük: égen, földön, vízen egyaránt.)

Így aztán a beszélgetésünket a bevezetőben már említett – a közvélemény által legismertebb – feladatukkal, a légi szállítással folytatjuk. Mint az Fejes alezredes szavaiból kiderül, ezen a téren kicsit „lazíthattak” a közelmúltban, két okból is. – Egyrészt Afganisztánból több kontingenst (PRT, KAIA ÖBK stb.) kivontunk, így az ő váltásaikkal, utánpótlásaikkal kapcsolatos szállítások jelentősen csökkentek, másrészt pedig miután egy ideje katonáink szabadságolás nélkül teljesítik misszióikat, a „szabadságos járatok” is kevesek.

Persze mindebből nem szabad megszemenő következtetéseket levonni, hiszen csupán a nagyon sokból lett sok – konstátálom a folytatásból. Csak címszavakban: a kivont kontingensek eszközeinek hazaszállítása folyamatos feladat csakúgy, mint a különböző hadműveleti területeken szolgálatot teljesítők szállítása, utánpótlásainak biztosítása. Nehezíti az MH KKK szakembereinek munkáját, hogy az eddigi (légi) szállítmányozó céggel megszűnt a szerződésük, s ezt követően alapvetően „négy lábón” kell megállniuk. A légi szállításokat jelenleg a SALIS- (Strategic Airlift Interim Solution – stratégiai

légi szállítás átmeneti megoldás) egyezmény biztosította An-124-es repülőgépekkel, a NATO, különböző nemzetek és az amerikai légihíd gépeivel, a pápai SAC C-17-eseivel, valamint a Magyar Honvédség An-26-os „Ancsáival” látják el. Ez utóbbi repülőgépekkel főleg a viszonylag közeli missziók – Balkán, Ciprus, Sínai-félsziget – katonáit és utánpótlásukat szállítják. Az „Ancsákkal” szervezik meg az Európán belüli egyéb

szállításokat, a fentebb említett légi-hidak kiinduló repülőtereire a személyi állomány és a felszerelések eljuttatását is.

A közlekedési központ tevékenységének másik nagy területe a Magyar Honvédség személyi állománya, technikai eszközei kül- és belföldi szállításának megszervezése. Ez is többféle tevékenységet takar, hiszen a csapatok gyakorlóterekre való szállításától a túlsúlyos vagy túlméretes szállítmányok

MAGYAR HONVÉD

AN-124 RUSZLÁN

SZOVJET REPÜLŐGÉP NATO-SZOLGÁLATBAN

A világ második legnagyobb teherbírású repülőgépe, az Antonov An-124 Ruszlán nélkül ma már szinte elképzelhetetlen bármilyen NATO-hadművelet. Az orosz-ukrán fejlesztésű, óriási méreteivel és hihetetlen szívósságával kítűnő repülőgép története még az An-22-es turboprop szállítógép leváltásának szándékával, egyben a szovjet légerő stratégiai légi szállítási képességeinek új szintre emelésével kezdődött. A gép a méreteiben hozzá hasonlító amerikai Lockheed C-5 Galaxy-hoz képest 25 százalékkal nagyobb hasznos terheléssel képes fel- és leszállni a legzordabb körülmények

A repülőgép képességeit alaposan kihasználja a NATO: a katonai szövetség igényeit a stratégiai légi szállítási (SALIS-) projekten belül akár hat An-124-100-as gép segít kielégíteni. Az ukrán Antonov Légitársaság és a Volga-Dnyepr két gépet állomásoztat állandóan a lipcei repülőtéren, melyet 2-2 gép egészíthet ki az igény bejelentését követő 6 és 9 napon belül. A SALIS-program keretében afganisztáni misszióinak támogatásához Magyarország is rendszeresen igénybe vette az An-124-esek egyedülálló képességeit.

között, a hadművelési területek katonai repülőterein is. Az 1982. december 26-án felszállt prototípus sikeres berepülését követően azonnal megkezdődött a sorozatgyártás, majd a leszállítás a katonai és a polgári megrendelőknek egyaránt. A legelterjedtebb An-124-100-as változat 68,96 méter hosszú, szárnyfesztávolsága eléri a 73,3 métert, magassága pedig a 20,78 métert. Az üresen 175 tonna önsúlyú repülőgép négy Ivcsenko Progressz D-18T kétáramú sugárhajtóművel, maximum 230 tonnás hasznos terheléssel (üzemanyag és szállított teher) képes felszállni. Üresen 15 ezer, a maximális, 120 tonnányi szállítmánnyal csupán 4500 kilométerre képes elrepülni.

A gép jellegzetessége a felnyitható orr-rész: képes „letérdelni”, azaz, az első részt lesüllyeszteni, így a gépjárműveket vagy a túlméretes szállítmányokat mindkét irányból be lehet juttatni a szállítógép gyomrába.

kezelésén keresztül a napi munkába járást biztosító (bérelt) autóbuszjáratok megszervezéséig terjed a „házi feladat”. Csak érzékeltetésül: a munkába szállításhoz huszonnyolc viszonylat harmincnyolc autóbuzsát veszik igénybe nap mint nap.

Ezen a területen az egyik gond az – mondja a megbízott parancsok –, hogy a Rail Cargo Hungaria nehéz járműveket szállítani képes vagonparkja roppant el-

avult, kevés is az erre alkalmas vasúti kocsik. Ezért például a tati harcjárművek eljuttatása a központi gyakorlóterre sokszor csak úgy oldható meg, hogy a Rail Cargo Hungaria külföldről bérel vagonokat. Noha az utóbbi években jelentősen csökkent az ilyen gyakorlatok száma – ésszerűségi és anyagi okokból sok gyakorlatot összevonnak –, a közlekedési központnak mégis minden esetben úgy kell terveznie, hogy ha szükséges, a vasutas kollégáknak legyen elegendő idejük a vagonok megrendelésére.

KATONÁK, TONNÁK, KILOMÉTEREK

A teljesség igénye nélkül, csak érzékeltetésül: az MH KKK 2013 októberéig:

- 62 alkalommal, 837 vagonnal szállított katonákat és eszközöket vasúton.
- Közúton 615 alkalommal szállították a katonák és eszközök ezreit.
- Légi szállítást 101 alkalommal szerveztek, amely során mintegy 250 tonna anyagot és ezeröttszáznál több katonát juttattak ki a hadművelési területekre.

ha már szállítás: az MH KKK feladatkörébe tartozik a vasúti szállítmányok, valamint a közúti konvojok biztosítása is megfelelő létszámú őrséggel. Ezek a teendők többnyire a honvédség járműveit, eszközeit érintik, de számos esetben haladnak át az országban külföldi katonai konvojok is, amelyek biztonságos eljuttatását a belépő határállomástól a kilépőig szintén ők szavatolták. Ugyancsak hasonló feladat a magyar gyakorlóterekre kiképzés céljából érkező külföldi csapatok szállításának megszervezése is. (Ma már a budapesti körvasúton sem ritka látvány az olasz vagy éppen holland katonai járműveket szállító vasúti szerelvény.)

A nem katona olvasónak talán furcsának tűnhet az, hogy a központ szakemberei a tengereken is otthonosan mozognak. Csak példaként: az Iraknak átadott T-72-es harckocsikat, illetve a NATO Reagáló Erők (NRF) zöld-fokiszigeteki gyakorlatán részt vevő magyar erőket is tengeri szállítással juttatták el a rendeltetési helyükre. Ezekben az esetekben a berakó kikötő a szlovéniai Koper, ahová viszont közúton és vasúton juttatták el az eszközöket, illetve a katonákat. Jellemző a közlekedési központ szakembereinek felkészültségét, találékonyságát, csak egy személyes tapasztalatot említek. Amikor a koperi kikötő igazgatója meglátta a mintegy hetven T-72-es harckocsit szállító vasúti szerelvényt, mondhatnánk, „infarktus közeli” állapotba került. Mert lelki szeméi előtt megjelent, hogy a homlokra-kodóról legördülő harckocsik lánctalpai miként fogják felszaggatni a nem-rendeltetési helyű betont, amíg elérnek a hajóig. „No problem” – nyugtázták a közlekedési központ szakemberei az igazgatót, aki nagy megrökönyödéssel, de legalább akkora megnyugvással konstataulta, hogy a magyarok mindenre felkészültek. Ugyanis a „kkk-sok” teher-

vezését nem igen oktatják ezekben a tanintézetekben. A legtöbb ismeretet munka közben, az adott feladatot megismerve szerezték, vagy ha úgy tetszik, „kínlódta ki” maguknak. (Sokszor a hadművelési területen, hiszen például az afganisztáni nemzeti támogató elemben is mindig van közlekedési szakember.) Igencsak eredményes volt ez a „kínlódás”, s úgy hiszem, nincs ma már olyan feladat, amely meglepné őket.

Végezetül azt a kérdést sem kerülhetjük meg, hogy az MH KKK-ban mekkora fluktuáció, képesek-e lépést tartani a jóval nagyobb fizetést biztosító versenyszféra „elszívó erejével”? – Szerencsések vagyunk – mondja a megbízott parancsnok –, mert nagy szavak nélkül mondatom, a gárda roppant elkötelezett a szakma iránt. Még a „civilbelinél” kisebb fizetésért is inkább ma-

autó-gumiabroncsokból varázsoltak utat a hajóig, s így a harckocsik annyi nyomot sem hagytak a betonon, mint egy konténerszállító kamion.

Bár a Magyar Honvédség ma már nagyságrendekkel kisebb, mint a rendszerváltás előtt volt, objektumainak száma is drasztikusan csökkent, mégis rendelkezünk tizenhárom, mintegy harmincnegyzár kilométernyi iparvágánnyal – hallgatomban csodálkozva Fejes alezredest, aki hozzátesszi: ezek szigorú szabványok szerinti karbantartásának, fenntartásának megszervezése is az ő feladatuk. Csakúgy, mint a százharminc kilométernyi hadiúté is.

Amikor aztán még az is szóba kerül, hogy többek között a speciális rakodó-és szállítójárművek évenkénti vizsgáztatása, az autópályákon (díjmentesen) közlekedő honvédségi gépjárművek napi nyilvántartása is az „ő vállukat nyomja”, kézenfekvő a kérdés: hogyan lehet ennyi mindenhez érteni, illetve a központ szakemberei hol szerezték képzettségüket. – Itt is, ott is – mondja Fejes al-

ezredes, és szavaiból kiderül, hogy azért nem olyan egyszerű ez a „történet” sem. Szakembereik egy része civil közlekedési főiskolákon, egyetemeken, másik része pedig korábban, a katonai főiskola ellátó-szállító szakán szerezte meg alapvető ismereteit. Azért csak az „alapvetőt”, mert például a légifolyosó-kérelést, a tengeri vagy éppen a hadművelési területen belüli szállítások megszer-

radnak, mert szeretik a munkájukat, a változatos feladatokat. Talán ezt nevezik hivatástudatnak – jegyzi meg, de rögtön hozzátesszi, napjainkra kissé „elcsépelte” vált ez a fogalom. Nagyobb „mozgást”, elvándorlást inkább csak a szerződéses (szállítmánykísérő) őrkatonák között tapasztalnak, mert az ő leterheltségük és felelősségük valóban nem tükröződik a fizetésükben.

TÁBORI POSTA EGYÜTTMŰKÖDÉS

MAGYARORSZÁG ÉS AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK KÖZÖTTI KAPCSOLATOK A VÉDELMI TERÜLETEN MÁR JÓVAL HAZÁNK NATO-TAGGÁ VÁLÁSA ELŐTT KIÉPÜLTEK. A KÉT ORSZÁG SZOROS EGYÜTTMŰKÖDÉSE KITERJED A KÜLÖNBÖZŐ KATONAI JÁRMŰVEK, HADI-TECHNIKAI ESZKÖZÖK, FEGYVERRENDSZEREK BESZERZÉSÉRE, ALKALMAZÁSÁRA, AZ OKTATÁS, A KIKÉPZÉS, A KÖZÖS MISSZIÓS FELADATOK TERÜLETEIRE. A FELEK KÖZÖS CÉLJAIK ELÉRÉSE ÉRDEKÉBEN TOVÁBB MÉLYÍTIK EGYÜTTMŰKÖDÉSÜKET.

KKÉPZÉSI SEGÍTSÉG

Az Egyesült Államok anyagi és szellemi erőforrásaival már 1993-tól segítette a Magyar Honvédség rendszerváltást követő átalakítását, az ellenfélből új, európai szövetséges állammá váló Magyarországot. A katonai kapcsolatok, a közös képzési programok kiemelt része az Ohioi Nemzeti Gárdával 1993 óta folytatott együttműködés. Ez a kapcsolat volt az alapja az Afganisztánban missziós szolgálatot teljesítő MH Művelési Ta-

nácsadó és Összekötő Csoport felállításának, mindennapi tevékenységének. Az egység Operational Mentoring and Liaison Team (OMLT) néven – az MH Tartományi Újjáépítési Csoport (MH PRT) mellett – 2009-ben kezdte meg működését az észak-afganisztáni Baglan tartományban. A magyar vezetésű OMLT részt vett az Afgán Nemzeti Hadsereg (Afghan National Army – ANA) Khilagyba települt 209. hadtest 2. dandár 3. zászlóaljának művelési felkészítésében, s velük együtt hajtott végre több műveletet is. A közel négyezstendős, közös ameri-

Az Afganisztánban szolgálatot teljesítő katonákat meglátogatta Eleni Tsakopoulos, az Amerikai Egyesült Államok akkori budapesti nagykövete is.

kai-magyar munka eredményeként a zászlóalj 2012 júniusában megkapta az ISAF-től az „önálló műveletre alkalmas” minősítést.

A Magyar Honvédség és az Ohioi Nemzeti Gárda sikerrel hajtotta végre vállalt feladatait, amelynek alapján 2012 novemberében az OMLT Katonai Tanácsadó Csoport (Military Advisory Team – MAT) alakult, és eredeti feladatai mellett megkezdte a felkészülést új szerepére, a Mazar-e Sharifban szolgáló teljesítő afgán nemzeti rendőrség (Afghan National Civil Order Police), illetve az afgán határőrök törzsmunkájának mentorálására. A MAT új bázisát, Camp Spann-t Hende Csaba honvédelmi miniszter jelenlétében, 2013. március 26-án avatták fel Mazar-e Sharif közelében. A csoport újabb névváltozás után Műveleti Tanácsadó Csoportként teljesíti feladatait.

Kabul: munkában a Magyar Honvédség Mi-35 Légi Kiképzéstámogató Csoportja.

KÜLÖNLEGES MŰVELETI ERŐK

Kevesebb nyilvánosság, a feladatok veszélyesebbé válása jellemzi az amerikai-magyar különleges műveleti erők (Special Operations Forces) együttműködését, amely részben a kiképzésre, részben az afganisztáni ISAF-műveletben történő közös részvételre terjed ki, a tervek szerint 2014 után is. A 2005 óta tartó közös tevékenység magyar részről az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj katonáira épül, akik minden értékelés szerint maximálisan megállták helyüket a közös hadgyakorlatokon, az afganisztáni hadszíntéri műveletekben egyaránt. A Magyar Honvédség e zászlóalj bázisán 2005-ben – az Amerikai Egyesült Államok jelentős anyagi és kiképzési támogatásával, valamint eszközeinek alkalmazásával – kezdte meg a különleges műveleti képesség megteremtését. A honvédség az azóta is folyamatosan fejlesztett képességével számos sikert ért el már a nemzetközi gyakorlatokon, s az afganisztáni NATO-műveletekben egyaránt. Ennek elismeréseként 2011-ben az Európában állomásozó amerikai különleges műveleti erők akkori parancsnoka, Michael S. Repass vezérőrnagy zászlószalagot adományozott a „Bercsényinek”. S persze az sem véletlen, hogy a több tartományban is tevékenykedő különleges műveleti osztály parancsnoki beosztását Sándor Tamás ezredes, a különleges műveleti zászlóalj parancsnoka vette át az amerikaiaktól 2013. december 2-án. Az ezredest az MH Különleges Műveleti Kontingens (KMK) első váltásának parancsnokaként végzett munkájáért az amerikai fél kitüntette a Meritorius Service Medallal. A KMK első váltásának egyik katonája pedig a szolgálat közben tanúsított kiemelkedő helytállásáért kapta meg az amerikai hadsereg Army Commendation Medálját.

NEHÉZ LÉGI SZÁLLÍTÓ EZRED

Amerikai-magyar együttműködés valósul meg a levegőben is, legyen szó merev- vagy forgószárnyas repülőeszközökről, a földrengés után Haitire szállított segélyszállítmány célba juttatásáról vagy az afgán légierő leendő helikopterpilótáinak ki-

képzéséről. Az együttműködés leglátványosabb jele a Nehéz Légi Szállító Ezred (Heavy Airlift Wing – HAW) állományaiba tartozó három, magyar felségjelzést és a függőleges vezérsíkon Pápa feliratot viselő Boeing C-17A Globemaster III-as nehéz stratégiai szállító repülőgép alkalmazása. A Magyarországon, az MH Pápa Bázisrepülőtéren települt, 2008-ban megalakított nemzetközi stratégiai légi szállítási képesség (Strategic Airlift Capability – SAC) katonai végrehajító szervezete a konzorcium 12 tagállamának biztosítja e légi szállítási képességet. Az ezred számára Magyarország a befogadó nemzet, míg az MH Pápa Bázisrepülőter a repülőezred bázisaként szolgál. A HAW 2009-ben kezdte el működését, s a háromgépes flotta 840-nél is több sikeres feladat-végrehajtás során 35 000 tonnát meghaladó tömegű rakományt és több mint 48 000 személyt szállított. A katonai szervezet 2012 novemberében elérte a teljes műveleti képességet (Full Operational Capability – FOC). Tavaly is ünnepelhettek Pápan: november 13-án a SAC-1-es oldalszámú gép bevetésekor, egy Finnországot, Norvégiát és Svédországot is érintő, összetett szállítási feladat során elérték a 12 ezredik repült órát.

ISAF, HELIKOPTERES KÉPZÉS

Az MH 86. Szolnok Helikopterbázis hajózoí és műszaki szakemberei amerikai kollegáikkal együtt a kelet-afganisztáni Shindand légibázison hajtják végre missziós feladataikat. A magyar Mi-17 Légi Tanácsadó Csoport tagjai 2013. december elseje óta új néven, az amerikai légierő 801. Légi Expedíciós Kiképzőszázad (Air Expeditionary Advisory Squadron) Mi-17-es kiképzőszázadának részeként, oktadják az afgán hajózókat és műszaki szakembereket. A század a 838. Légi Expedíciós Kiképzőezred (Air Expeditionary Advisory Group) része, amelynek parancsnoka az amerikai Daniel T. Lasicza ezredes.

A most létrejött század korábban a 803. Air Expeditionary Advisory Squadron kiképzőszázadának részeként működött,

de mivel az alegység kiképzési feladatai túllépnek az afgán helikoptervezetők alapkiképzésén (az afgán Mi-17 helikoptervezetők speciális, hadműveleti feladatokra történő felkészítése a század feladata), ezért tavaly december elsejei dátummal külön századként folytatja tevékenységét.

2010. május elején Afganisztánban kezdte meg és kilencedik váltásával 2013. április 30-án fejezte be repülési, kiképzési feladatainak végrehajtását a Magyar Honvédség Mi-35 Légi Kiképzéstámogató Csoportja (Mi-35 Air Mentor Team – AMT). Ez volt az első olyan magyar misszió, amely külföldi hadszíntéren harci helikopterrel folytatott kiképzést és hajtott végre repülési feladatokat magyar hajózókkal a fedélzeten. Az AMT amerikai és cseh hajózókkal, műszakiakkal együtt Kabul repülőterére települve részt vett az afgán légierő hajózó állományának kiképzésében (elméleti, szimulátoros és a gyakorlati repülőképzésben), illetve a repülő-műszaki állomány képzésében. A magyar Mi-35 Légi Kiképzéstámogató Csoport tagjai az amerikai légierő 438. Expedíciós Repülőezredének (Air Expeditionary Advisory Group) 438. Ex-

A MH Tartományi Újjáépítési Csoport amerikai HMMWV 1551 páncélozott járművei.

pedíciós Tanácsadó Repülőszázadában dolgoztak. A kilenc váltás magyar szakembereinek tudását és munkáját, az elért eredmények elismerését jelzi, hogy az utolsó váltás búcsúztatásán az afgán légierő parancsnok, Abdul Wahab Wardak tábornok, hadműveleti helyettese Asadullah tábornok, és a műveleti területen a kiképzésért felelős NATO-parancsnok, Steven M. Shepro, az amerikai légierő tábornoka is részt vett.

EGYÜTTMŰKÖDÉSI PROGRAMOK

Göbolyós Anikó százados a Honvédelmi Minisztérium Védelmi Tervezési Főosztály védelmi tervező osztályának szakértő katonája az egyedi programokkal, illetve az amerikai-magyar kapcsolatokkal foglalkozik. Mint mondta, a két ország katonai védelmi együttműködésének története közel 20 esztendő. Az amerikai fél 1995-től nyújt támogatást külön-

böző formákban. A Magyar Köztársaság kormánya és az Amerikai Egyesült Államok kormánya közötti, a gazdasági, technikai és egyéb kapcsolódó segítségnyújtásról szóló egyezményt a 178/1995. (XII. 29.) számú kormányrendelettel hirdették ki. Az amerikai fél ezzel egy időben – a feladatok koordinálására és az adminisztratív feladatok ellátására – budapesti nagykövetségen létrehozta a védelmi együttműködési irodát (Office of Defence Cooperation – ODC), amelynek vezetője Timothy Manning ezredes. A védelmi együttműködési programokat célszerű szétválasztani – jegyezte meg a százados –, ugyanis a cél egyaránt lehet a folyó műveleti igények kielégítése, illetve a hosszú távú haderőfejlesztés, ezek alapján beszélhetünk hadfelszerelés fejlesztési programokról, valamint mindkét kategóriába illeszkedő programokról. A hadfelszerelés-fejlesztési programok legelső egyben a mai napig működő, nagyvolumenű támogatási formája egyébként a Foreign Military Financing (külföldi katonai pénzügyi támogatás), a konkrét összeget az amerikai Kongresszus évente szavazza meg.

Hazánk már 1993-ban csatlakozhatott a Foreign Military Sales (FMS), azaz a külföldi katonai eladások rendszerébe tartozó országok köréhez. Ezáltal Magyarország előbbre tudott lépni az interoperabilitás területén, már a NATO-csatlakozás előkészítésének idején is, s elérhettük az amerikai fél eszköz- és tudásbázisát is. A rendszer hazai alkalmazásának jelentős fejlődése volt a JAS-39EBS HU Gripenekhez rendszerszerűt Raytheon AIM-120 AMRAAM légiharcrakéták megvásárlása; a beszerzés értéke meghaladta a 25 millió dollárt.

Az úgynevezett 1206-os támogatási forma célzottan az ISAF-műveletek kapcsán

vehető igénybe. 2010–2012 között különleges műveleti képesség fejlesztésére, valamint JTAC (Joint Terminal Attack Controller – előretolt repülésirányító) képesség fejlesztésére több mint 26 millió dollárt ítélt meg számunkra az amerikai Kongresszus. A támogatást illetően külön nevesítették az e két képességet, illetve az eszközöket használó MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj, valamint az MH 86. Szolnok Helikopterbázist.

FEGYVEREK ÉS ESZKÖZÖK

A műveleti együttműködési programok, illetve annak részeként a 2008-ban létrehozott I202-es kölcsönadási program (Coalition loan program) keretében, kongresszusi engedéllyel, Magyarország afganisztáni műveleti koalíciós partnerként komoly segítséget kapott: katonai csapatszállításra alkalmas MRAP-okat, páncélozott HMMWV-gépjárműveket, kommunikációs és vezetési eszközöket, Blue Force Tracker-eket (saját és szövetséges erőket követő informatikai rendszereket), 12,7 mm-es kaliber alatti kollektív fegyvereket (konvoj- és bázisvédelemre (M2 géppuska), védőmaszkokat és NBC-felszereléseket, illetve IED-elleni felszereléseket és eszközöket. A I202-es program keretében pedig eddig 37 HMMWV 1551 és 19 MaxxPro Basic típusú MRAP-gépjárművet (rádiókkal, illetve zavaró berendezésekkel és Blue Force Trackerrel felszerelve) vehettünk át az amerikai féltől.

Az együttműködés legfrissebb fejleményeinek egyikeként a Magyar Honvédség tizenkét speciális, aknák elleni védelemre kialakított páncélozott (Mine-Resistant Ambush Protected – MRAP) harcjárművet kapott kölcsön az Amerikai Egyesült Államok hadseregének európai parancsnokságától. A gépjárművek szeptember végén érkeztek meg az MH Bakony Harciképző Központ nullaponti lőterére. A gépjárművek az afganisztáni műveletben segítik a Magyar Honvédség katonáinak tevékenységét, akik a koalíciós készenléti támogatási programnak (Coalition Readiness Support Program) köszönhetően már most, Magyarországon is vezethetik a MaxxPro MRAP-okat.

A páncélozott harcjárművek Magyarországra szállításának és az előírás szerinti javításának költségeit az amerikai fél állja, a Magyar Honvédséget így csak az üzemeltetési költségek terhelik. A gépjárművek szervizelését a gyártó vállalat kelet-európai csoportja végzi majd, a tervek szerint az MH Bakony Harciképző Központ kiképzőbázisán.

A Honvédelmi Minisztérium által 2012-ben igényelt MRAP-gépjárműveket a Magyar Honvédség Bakony Harciképző Központ és az MH Altiszti Akadémia bázisain is használják

A két nemzet katonáinak szövetségesi kapcsolata két évtizedes múltra tekinthet vissza.

majd kiképzési célokra. Afganisztánban a magyar műveleti tanácsadó csoport alkalmaz MRAP-okat; a működtetés során megszerzett tudás, illetve a gépjármű speciális képessége egyaránt szolgálja a magyar csapatok és a szövetségesek biztonságát, ugyanakkor a műveleti szerepvállalás és az azokhoz használt eszközök a Magyar Honvédség országvédelmi képességét is erősítik.

ÁTALAKULÓ KAPCSOLATOK

Az iraki és az afganisztáni szövetséges feladatvállalások lezárultát, illetve átalakítását követően két új program indult útjára. Az egyik a terrorizmus ellenes program (Counterterrorism Fellowship Program – CTFP), amely elsősorban a szövetséges országok terrorizmus elleni fellépésének hatékonyságát segíti, fejleszti. A másik, a Global Peace Operations Initiative (GPOI) elnevezésű program az ENSZ felügyelte, illetve más, helyi béketermelő és békefenntartó feladatok végrehajtásában részt vevő baráti és szövetséges országoknak nyújt segítséget.

SZERVEZETI VÁLTOZÁSOK

A magyar „oldal” is változások előtt áll. A megfelelő jogszabályi háttér megteremtésével, munkacsoportok kialakításával, a jog- és felelősségi körök, döntési jogkörök konszenzusos meghatározásával újjalakul ugyanis a „fogadó oldal”. Szükség is van erre, hiszen a jelenleg már több mint tízféle program egyetlen jogszabály, a 48/2012. számú honvédelmi miniszteri utasítás alapján zajlik. A jövőben az egyes munkacsoportok vezetőinek elsősorban menedzseri koordináló funkciója lesz. A felsőbb szintű felügyelőbizottságban pedig az illetékes államtitkár, illetve a vezérkari főnök helyettese felügyeli és irányítja a munkacsoportok tevékenységét. Az átalakítás során a követhetőség, az átláthatóság növelése a cél, és ehhez kellett kialakítani konstruktív, rugalmasan működő szervezetet. Fontos szempont volt, hogy egy-egy munkacsoport élére az adott programot, szakterületet legjobban ismerő szakértő kerüljön. A hadfelszerelés fejlesztési programokat főként a minisztérium Hadfelszerelési és Vagyonfelügyeleti Főosztálya kapta meg, míg a műveleti együttműködési programok programfelelősei a zömében a vezérkari oldalról kerültek ki.

Göbölös Anikó százados a jövőt illetően a legfontosabb szempontok között említette a logisztikai szemléletű beszerzést és üzemeltetést, a támogatásként kapott eszköz, illetve fegyverrendszer üzemeltetésének, pótalkatrész- vagy segédanyag-igényének magas színvonalú tervezettségét. Figyelembe kell venni azt is, hogy a hosszabb távú katonai stratégia keretei között mely képességet szükséges hazai alapokon, amerikai támogatással és eszközökkel költséghatékonyan megvalósítani.

ÚJ KÜLDETÉSEK, KÜLFÖLDI HADGYAKORLATOK, KÜSZÖBÖN ÁLLÓ BERUHÁZÁSOK ÉS 31 65 REPÜLT ÓRA – DIÓHÉJBAN ÍGY FOGLALHATÓ ÖSSZE AZ MH PÁPA BÁZISREPÜLŐTÉREN TELEPÜLT NEHÉZ LÉGI SZÁLLÍTÓ EZRED TAVALI ÉVE. FRANK ROMBOUTS EZREDESSSEL, A TIZENKÉT NEMZET KATONÁIBÓL ÁLLÓ SZERVEZET PARANCSNOKÁVAL BESZÉLGETTÜNK.

2014: nagyszerviz és még több munka

SZUPER SZÁLLÍTÓK

A Heavy Airlift Wing (HAW), azaz a Nehéz Légi Szállító Ezred számára melyek voltak a közelmúlt legfontosabb eredményei?

– A küldetések maradéktalan teljesítése, a szállítási feladatok magas színvonalú végrehajtása a legfontosabb számunkra. E tekintetben szuper évünk volt, ha szabad így fogalmaznom. 2012-ben értük el a teljes műveleti képességet (Full Operational Capability – FOC). Ez azt jelenti, hogy teljes mértékben képesek vagyunk végrehajtani azt, amiért fizetnek minket, vagyis teljesíteni a stratégiai légi szállítási képességet (Strategic Airlift Capability – SAC) egyetértési megállapodásában rögzített 3165 repült órát. Tavaly ez olyan yira jól sikerült, hogy év végén kicsit lassítanunk kellett a tempót, máskülönben jelentősen túlléptük

Frank Rombouts ezredes

volna a hivatalos kvótát. 2013-ban jelentős mérföldkőnek számított, hogy az ezred elérte a 12 000. repült órát is. Ugyancsak lényeges, hogy személyemben az első nem amerikai parancsnok irányítja az ezredet. Elmondhatjuk tehát, hogy nekünk, európaiaknak is megvan már a tapasztalatunk egy ilyen kulcspozíció betöltéséhez. Ez mindenképpen jó jel, miként az is, hogy a bázisrepülőtéren hamarosan jelentős beruházások valósulnak meg. Feltétlenül bizakodóan tekintek a jövőbe és egyetlen percére sem dőlhetünk hátra, számos fontos teendőnk van még. 2014-ben folytatnunk kell a tavaly megkezdett gyakorlatokat. A hajózási állományunk készség szinten kell elsajátítania a teherdeszantdobást, az éjjellátó készülékkel történő repülést, ugyanakkor a légi utántöltés is állandó gyakorlást igényel.

– Melyek voltak a tavalyi év legemlékezetesebb küldetésesei?

– Sok-sok különleges helyen jártunk. Először repültünk például a Seychelleszigetekre, Afrikában pedig az Európai Unió Mali-missziójához nyújtottunk tá-

mogatótást. Mindenképpen említést érdemel, hogy Anders Fogh Rasmussen, a NATO főtitkára, Hende Csaba honvédelmi miniszterrel együtt SAC C-17-essel repült Pápáról Budapestre. Ezek mind-mind különleges feladatok, bár meglátásom szerint mindig a teljesen átlagosnak tűnő szállítási feladatok a leg-

fontosabbak. Azok, amiket naponta végzünk. Embereket és rakományt hozunk-viszünk a világ egyik pontjából a másikra. Az úti célok nyolcvan százaléká még mindig Afganisztánban van, ez feltehetőleg az elkövetkező néhány évben így marad. Figyelemre méltó teljesítmény, hogy öt éve mindenféle komo-

lyabb incidens nélkül, százszázalékos biztonsági mutatók mellett végezzük a munkánkat. Ezt a tényt sokkal fontosabbnak tartom, mint az említett speciális küldetéseket.

– Korábban említette, hogy bizonyos területeken van még hová fejlődni.

– A legégetőbb problémánk a családok megfelelő támogatása. Mivel az ezrednél döntő többségben férfiak szolgálnak, főleg nőkről, s közülük is azokról van szó, akik nem beszélnek a magyar nyelvet és nem dolgoznak magyarországi tartózkodásuk ideje alatt. Félreértés ne essék, nagyon szép nyelv a magyar, de megtanulni... Én tényleg próbálkoztam vele, jártam nyelvtanfolyamra, sok magyar szót ismerek, és nagy általánosságban tudom követni a párbeszédet, de kérem, ne várja, hogy teljes magyar mondatokban beszéljek.

Ezt látom a legnagyobb kihívásnak, azaz azt, hogy miként tehetjük boldoggá a családokat? Ha a család nem boldog itt Pápán, akkor a családfő sem az... Természetesen ennek a kérdésnek a megoldásával én egyedül nem boldogulok, ez az ezred támogatásáért felelős szervre, a NATO Légi Szállítást Kezelő Programirodára (NAMPO) vár. A családok helyzetének egyik negatív vetületeként kis mértékben személyi gondokkal is küzdünk. Egyes nemzetek nehezen találunk önként pápai szolgálatra jelentkező lodmastert, vagy éppen repülőgép-vezetőt. Ennek részben az az oka, hogy jelenleg nincs nemzetközi középiskola a városban, így a 14–18 éves gyerekeket nevelő családok nem szívesen költöznek ide. Pontosítok, még nincs ilyen iskola, mert idén ősztől ez a helyzet szerecsékre megoldódik. Az ezredhez visz-

lést és ejtőernyős ugrást hajtottunk végre. Ezeket a gyakorlatokat folytatnunk kell idén is.

– Mi a véleménye az ezredben dolgozó magyar katonákról?

– Kilenc magyar katona teljesít szolgálatot a HAW-nál – ebből hét beosztás Magyarországra önkéntes felajánlása. A kölcsönös megállapodás értelmében csak kettőnek kellene lennie, mert a tizenkét nemzet között a vásárolt repült órákkal arányosan oszlik meg az ezredbe delegálható állomány is. A magyarok mindannyian bizonyítottan nagyon-nagyon jó szakemberek. A magyar repülőgép-vezetőnk, Lukács Viktor százados, fiatal kora ellenére jelenleg repülőgép-parancsnoki továbbképzésen tartózkodik az Egyesült Államokban. Ezt pedig kevesen mondhatják el magukról, ilyen képzésre csak a leginkább rátermetteket küldjük. Viktor igazán remek pilóta.

– Az ezrednek idén milyen újdonságokkal és változásokkal kell szembenéznie?

– A legkomolyabb változás abból adódik, hogy az immár öt éves kort elért szállító repülőgépeinket teljes körű átvizsgálásra kell küldeni. Idén júniusban kezdődő és összesen másfél évig tartó folyamatról van szó. Ez idő alatt egyszerre mindig csak két gépünk lesz hadra fogható, vagyis semmilyen körülmények között nem fogunk tudni teljesíteni az előírt repülési óraszámot. A két rendelkezésre álló gép pedig sokkal többet fog repülni, mint például 2013-ban. Komoly munka lesz ez az üzemeltetésükért felelős Boeing cégnek, de kihívásokat tartogat a HAW személyi állománya számára is. Azt reméljük, hogy adott esetben egy gép a leszállását követően pár óra múlva már indulhat is tovább, így talán tudunk teljesíteni körülbelül 2700–2800 repült órát. Nagyon kemény két év várható, csakis sok-sok munkát tudok ígérni mindenkinek.

A nyelvismeret hiánya számtalan területen okoz fejtörést – gondoljon csak arra, hogy legtöbbször az orvosnak nem tudják pontosan elmondani, mi a bajuk. Az ezred amerikai orvosa, aki folyékonyan beszél angolul és magyarul is, sajnos távozik tőlünk, az utóda viszont nem beszél magyarul.

szakanyarodva, rendkívül fontosak a gyakorlatok. 2013-ban először gyakoroltunk Magyarországi területén kívül. Norvégiában, szimulált harci körülmények között teherdeszantdobást, kis magasságú repü-

Az öreg ötvenes

A szállítóhelikopterek egyik „izmosabb” önvédelmi fegyvere ma is az M2HB.

A NAGY TÚLÉLŐ (2.)

A VILÁG EGYIK LEGISMERTEBB ÉS LEGNAGYOBB DARABSZÁMBAN GYÁRTOTT NEHÉZGÉPPUSKÁJA, AZ M2-ES HAMAROSAN 100 ÉVES LESZ. A NEVES ÜNNEPEN MINDEN VALÓSZÍNŰSÉG SZERINT ÚJABB „CSALÁDTAGOK” KERÜLNEK LE A GYÁRTÓSOROKRÓL.

Az első világháború lövészárk-harcainak tapasztalatai és a gyilkos hatékonyságú német géppuskákkal szembeni küzdelem tanulságai alapján már 1918-ban felmerült az igény az amerikai hadvezetésben egy új, .50 hüvelykes (12,7 mm-es) löszert tüzelő nehézgéppuska kifejlesztésére és hadrendbe állítására. John J. Pershing tábornok, az Európába küldött amerikai haderő parancsnoka olyan fegyvert kért, amely repülőgépek és páncélozott földi járművek, harckocsik ellen is hatásos. A feladatot az ekkor a Colt fegyvergyárnak dolgozó John Browning és a Winchester Arms fegyvergyár kapta meg. Az alakítás véglegesítésére 1921-ben került sor, a fegyver pedig „gépfegyver, .50-es űrméret, M1921” megnevezéssel 1923-ban állt szolgálatba az amerikai fegyveres erőknél. Az ekkor még csak vízhűtéssel működő géppuska hamarosan a hadsereg és a hadi-

tengerészet elsődleges légvédelmi fegyvere lett.

A világsikerhez vezető első lépcsőhöz egy 1930-as módosítás vezetett. Az M1921A1 továbbfejlesztett, „Browning gépfegyver, .50-es űrméret, M2” néven állt hadrendbe. A már víz- és léghűtésű

csővel is használható fegyver jobb és bal oldalról egyaránt fogadhatta a löszerevedert. E több feladatkörre alkalmas fegyver kialakítása dr. Samuel G. Green nevéhez fűződik. A vízhűtésű M2-esek maradtak az eredeti, légvédelmi feladatkörben, de a léghűtéses változato-

Dél-Vietnam, 1972: az M-113-as csapat szállító is az M2HB géppuskával védekezhetett.

kat a hadsereg járművekbe és repülőgépekbe beépítve is használta. Igaz, a túl vékony, a folyamatos tüzelés hőhatásait nem bíró fegyvercső cseréje szükségessé vált: kifejlesztették a jóval vastagabb, nehezebb és meghosszabbított csővel, megnövelt áttűőerővel gyártott M2HB-t, amely végigharcolta a második világháborút. Az M2-es fegyvercsaládból csaknem kétféle darabot gyártottak a háború alatt, közülük is 400 ezerrel a hadsereg földi és légi egységeit szerelték fel. A második világháború után a fegyver a NATO alapfegyverzetébe került, és így tartják számon mind a mai napig. Az M2HB modernizált változatait 91 évvel a rendszerítését követően is gyártják az Egyesült Államokban, valamint licenc alapján Belgiumban.

OTTHONOSAN A LEVEGŐBEN IS

Az M2-es géppuskákat széles körben használták az amerikai és a szövetséges repülőgépek fedélzetén is, akár védekező, akár támadó feladatkörben. A Magyarország légtérében bevett amerikai vadászgépek (P-38 Lightning, P-47 Thunderbolt,

P-51 Mustang) szárnyaiban, a B-17 Flying Fortress és a B-24 Liberator nehézbombázók, az A-20 Havoc és a B-25

A II világháború utolsó napjáig is harcoltak a légvédelmi nehéz Browningok.

Mitchell könnyűbombázó, illetve támadó repülőgépek lövészállásaiban, orraiban az M2-es specializált, a repülőgép-fedélzeti feladatkörök megfelelően átalakított Browningot alkalmazták. A .50 Browning AN/M2 nevében az AN a hadsereget (Army) és a ha-

ditengerészetet (Navy) jelölte, hiszen a két fegyvernem közös fejlesztéséről volt szó. A 750–850 lövés/perc tűzgyorsaságú AN/M2-nek elektromos elsütőszervezete volt a szárnybeépítések miatt. A repülőgépek sebessége okán hatékony volt a léghűtés, így a 91 cm-es fegyvercsövet sokkal vékonyabbra lehetett tervezni. A fegyver alig 28 kilogrammos tömege a gépek repülési tulajdonságait is kedvezően befolyásolta.

Az AN/M2 a korai sugárhajtású repülőgépek alapvető fegyverzete maradt, csak az M62 Vulcan 20 mm-es gépágyú tudta kiszorítani pozíciójából. A koreai háborúban bevetett F-80 Shooting Starok, F-86 Sabre-k orraiban, még a különleges F-82 Twin Mustangok szárnyaiban is M2-esekkel tüzeltek. A hadszíntéren kiemelkedően jól teljesítő Sabre sikerének titka, a kor csúcsműségeinek számító fedélzeti célzórendszer mellett, a nagy sebességnél is pontos, megbízható M2-es nehézgéppuska volt.

GENERÁCIÓS UGRÁS

Alapvető problémaként jelentkezett, hogy a fegyver tervezésénél a húszas években használatos gépipari gyártási eljárásokat és szerszámgepeket vehették figyelembe. Ezért például a fegyver

A B-25H Mitchell orrából négy M2-es szórta a lövedékeket.

Klasszikus fegyver egy klasszikus feladatban: HMMWV-t védelmez az M2HB.

A hadihajók ellen támadó, kisebb méretű motorcsónakok ellen hatásos az iker-M2HB.

Lőszer: .50BMG (12,7x99mm)
Tömeg: 38,2 kg, M3 háromlábú állvánnyal 58 kg
Hossz: 1650 mm
Csőhossz: 1140 mm
A cső tömege: 10,88 kilogramm
Lőszeradagolás: heveder
Tűzgyorsaság: 450–600 lövés/perc
Lőtávolság: 1830 méter
A lövedék kezdősebessége: 890 méter/másodperc

csövét rögzítőcsavarokkal biztosította a kezelő. A beállításnál figyelni kellett, hogy a lőszer ne szoruljon meg a cső és töltényúr találkozásánál. Ha ez mégis bekövetkezett (a túl szoros helyen a lőszer megakadt, vagy a túl nagy távolság esetén a lőszer hüvelye tüzeléskor megsérült), a fegyver kezelője is veszélybe került. A hátrasiklási értéket is be kellett állítani, hogy a következő lőszer a megfelelő pillanatban kerüljön a töltényúrhoz.

Mindezek miatt szükségessé vált a fegyver alapos áttervezése, a fejlesztés eredménye a ma is gyártott M2A1 változat lett. A 2010. október 15-én hadrendbe állt fegyver gyorsan cserélhető csövet, áttervezett, a torkolatúzet 95 százalékkal csökkentő csőszáját is kapott. Az amerikai hadsereg már megkezdte a modernizálást: az M2HB fegyvereket M2A1 változatra építik át minden egységénél és minden feladatkörre. A több mint 45 ezer fegyvert érintő átalkítás sokkal olcsóbb, mint egy új

Megfelelő optikával felszerelve a mai napig halálosan hatásos fegyver.

fegyvertípus kifejlesztése és hadrendbe állítása.

KÜLÖNLEGES FELADAT

Az M2HB képességeiről sokat elárul, hogy a vietnami háború egyik legis-

mertebb mesterlövésze, a dzsungelkalapja mellé tűzött madártollról is híressé vált, 93 igazolt győzelemmel rendelkező amerikai Carlos „Fehértoll” Hathcock is használta, mint egyes lövéseket leadó mesterlövészfegyvert. A tengerészgyalogság mesterlövészenek leg-

ki ellenfelét. Ezt a rekordot csak 2002-ben szárnyalta túl Afganisztánban egy kanadai mesterlövész-páros, 2310 m-es teljesítménnyel. Többek között Hathcock sikere is bebizonyította, hogy a .50BMG lőszer alkalmas mesterlövészfeladatok ellátására is.

Benkő Tibor vezéreredes, a Honvéd Vezérkar főnöke is első kézből ismerheti a fegyver félelmetes képességeit.

Fedélzeti adatrögzítők

SOHA NEM FEKETE A DOBOZ

Az Albatroszban a pilóták tevékenységét egyetlen „adatrögzítő” tárolta: a túlterhelést mérő műszer mutatója kibillentett egy piros kis kart, amely úgy maradt – emlékszik vissza Varga Szabolcs őrnagy.

Itt a bizonyíték: a fekete doboz sosem fekete és nem is mindig hasonlít dobozra. A képen egy MSZRP, amely egy analóg adatrögzítő volt.

Az 1920-as években már előírták, hogy minden légi katasztrófát ki kell vizsgálni, adatrögzítő eszköz azonban akkor még nem volt a repülőgépeken. A balesetek okaira így csak esetlegesen, a túlélők és a szemtanúk beszámolója, valamint a megmaradt roncsok részletes vizsgálata alapján tudtak következtetni, de a tragédia valódi körülményeire legtöbbször sosem derült fény. Kézenfekvő volt az igény egy, a repülés adatait rögzítő berendezés kifejlesztésére. A mérnökök azonban csak azután kezdtek intenzíven foglalkozni a feladattal, amikor 1953–1954-ben egy

súlyos katasztrófa és üzemzavar miatt az egész ausztrál légitlotta a földre kényszerült. David Warren, az Ausztrál Repüléstani Kutatóintézet munkatársa ekkor állt elő az ötletével: a katasztrófa utáni vizsgálathoz egy, a fedélzeti műszerek adatait rögzítő valamilyen szerkezetből lehetne „kinyerni” az információkat, s az adatok elemzésével megelőzhetőek lennének a hasonló tragédiák.

Az ausztrál szakember 1957-ben megvalósította ötletét, ám találmányát álta-

lán érdektelenséggel fogadták. Warren azonban nem adta fel. Mérnöktársával megalkotott egy tűz- és ütésálló dobozba épített rendszert, amely egyetlen kábelben keresztül képes volt a fedélzeti műszerek értékeinek és a pilóták beszélgetésének rögzítésére, a tárolt ada-

AZ ELSŐ FEKETE DOBOZNAK VÖRÖS TOJÁS VOLT A NEVE, 1957-BEN MUTATTÁK BE. A REPÜLŐSZAKMA ÁLTALÁNOS ÉRDEKTELENSÉGGEL FOGADTA. A MAI KORSZERŰ REPÜLŐGÉPEKEN MÁR TÖBB KÜLÖNÁLLÓ RENDSZER IS RÖGZÍTI A REPÜLÉS PARAMÉTEREIT. MINDEN FEKETE DOBOZ ADATRÖGZÍTŐ, DE NEM MINDEN ADATRÖGZÍTŐ FEKETE DOBOZ.

tokat pedig egy földi dekódoló-berendezés „adta vissza”. Ezt a szerkezetet akkor az alakja és ríktó piros festése miatt csak Vörös Tojásként emlegették. A fekete doboz kifejezést először egy újságíró használta, aki, miután ránézett Warren találmányára, kijelentette: „This is a wonderful black box”. (A fizikában és az elektronikában így hívják azokat a berendezéseket, amelyeknek csak a be- és kimeneteit ismerjük, de a belső felépítését nem.) A név rajta maradt a műszeren annak ellenére, hogy nem mindegyik doboz formájú, a színe pedig egyiknek sem fekete, a könnyebb megtalálhatóság érdekében ugyanis fel-tűnő narancssárgára vagy pirosra festik. Általában a repülőszerkezetek farok részében helyezik el az adatrögzítőket (a katonai és a polgári légi járműveken is), mivel az esetleges baleset bekövetkezésekor a géptörzs hátsó szekciója van kitéve relatíve a legkisebb erőhatásoknak, így általában a farokrészt marad meg egy darabban.

Napjaink fekete dobozai már minden fontos adatot rögzítenek: a kormánycsukló és kapcsolók helyzetét, a részletes hajtómű- és üzemanyagrendszer-adatokat is természetesen tízedmásodpercre pontos időbélyeggel megjelölve. 2002-ig csak 29 paraméter rögzítése volt kötelező, azóta viszont már minimum 88 rend-

A pilóták légi harcát „fotógéppuskával” rögzíftették.

szerszerűt kell tárolni. A fekete dobozok mai formáját a polgári repülési berendezésekkel foglalkozó szervezet, az European Organisation for Civil Aviation Equipment szabályzatban határozza meg. Ez a dokumentum azokat a feltételeket is kiköti, amelyeket egy ilyen fedélzeti adatrögzítő egységnek teljesítenie kell: földbe csapódáskor a külső borítása bírja ki a gravitációs gyorsulás 3400-szorosát 6,5 milliszekundum ideig, a repülőgép kigyulladásakor 1100 Celsius-fokot 30 percen át, vízbe zuha-

náskor a tengerben, mintegy 6000 méter mélységben, a sós víz okozta korrózió ellenállva, másodpercenként egy hangimpulzust kibocsátva legalább 30 napig működjön. Külső borításuk többnyire titánból készül, de még így is előfordulhat, hogy egy baleset során darabokra szakad, vagy nem találják meg az óceán fenekén. Ezért az újabb típusok rádiójele sugárzásával vagy víz alatti szonárjelekkel hívják fel magukra a figyelmet. Egy amerikai ajánlás szerint a jövőben a fekete dobozt duplikálni kelle-

Békési alezredes a SZARPP-12 két fontos elemével: a nagyobb doboz a K12-51 információtároló, a kisebbik pedig a filmkazetta.

A magyar fejlesztésű SZIROM rendszer digitalizált adatait azonnal képernyőre lehetett vetíteni.

ne minden gépen; az egyiket stabilan beleépítve a repülőgép vázába, míg a másikat egy olyan katapulttal ellátva, amely baleset észlelésekor kilövi a szerkezetet. Technikailag az is megvalósítható lenne, hogy a fekete doboz műholdakon keresztül on-line kapcsolatban legyen egy földi központtal, ahol biztonságosan és megbízhatóan rögzíthetők az érkező adatok.

A korszerű repülőeszközök üzemeltetéséhez azonban a fekete dobozok „tudása” már kevés. A repülés biztonsága érdekében a mérnököknek és a pilótáknak egyre több és több, még megbízhatóbb információra, repülés közben rögzített, a földön pedig kiértékelhető paraméterekre van szükségük. Márpedig a fekete dobozokat nem lehet minden leszállás után kiszerezni a helyükről.

Az úgynevezett fedélzeti adatrögzítők megjelenése adott megoldást erre a problémára – egészítette ki e technikatörténeti epizódot dr. Békési Bertold alcazredes, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem katonairepülő-tanszékének egyetemi docense. Ezek a szerkezetek kezdetben csak a „magnetofonként” működtek: a pilóták beszélgetését és a motor zaját vették fel. A docens utalt volt hallgatója, Balajti Zoltán a TESZTER típusú adatrögzítő rendszer egy kiválasztott mérési csatornájának vizsgálata című szakdolgozatára, amelyből az is kiderül, hogy az első „igazi” adatrögzítők

A Gripen fedélzeti adathordozója akkora, mint egy tolltartó – mutatja Németh Roland százados, a kecskeméti repülőbázis repülési adatkiértékelő csoportjának a parancsnoka.

mechanikus eszközök voltak, az adatokat speciális papírra, fóliára vagy kartonlappal vékony lemezre rögzítették. A legegyszerűbb típus csak a repülés műszer szerinti magasságát regisztrálta, továbbfejlesztett változata már a sebességet, a következő modell pedig a gyorsulásokat is rögzítette. Később a tűt tinsapatonra, a lemezt pedig egy papírral bevont forgóhengerre cserélték. Végül megjelent a fénysugaras írás (galvano-

méterek segítségével), amivel már 8-16 adatot is lehetett rögzíteni. A második generációsnak nevezett berendezéseket az 1960-as évek végétől használták, mágnesszalagra dolgoztak, 40–400 jel tárolására voltak alkalmasak. A harmadik generációs, szilárdtest memóriás rendszerek az 1990-es években jelentek meg, integrált áramkörti technológián alapultak, mikroprocesszor vezérelte, a begyűjtött információkat pedig felve-

Balabás László főhadnagy, a szolnoki helikopterbázis műhelyparancsnok-helyettese egy Mi-24-es fekete dobozát szereli ki.

Számos légi balesetnél fordult elő már, hogy a fekete doboz vagy nem lett meg, vagy sikerült ugyan előkeríteni, de annyira megsérült, hogy nem adott értékelhető adatokat. Sosem lett meg például a 2001. szeptember 11-i terrortámadás során a New York-i Világkereskedelmi Központ ikertornyainak vezetett két utasszállító repülőgép fekete doboza, miként az 1987-ben észak-koreai ügynökök által felrobbantott dél-koreai Boeing 707-esét sem találták meg. Az 1975-ben Bejrútnál lezuhant Malév-gép fekete dobozáról is csak annyit sikerült megállapítani, hogy a libanoni partok közelében lehet valahol a tengerfenéken, 600-1000 méteres mélységben.

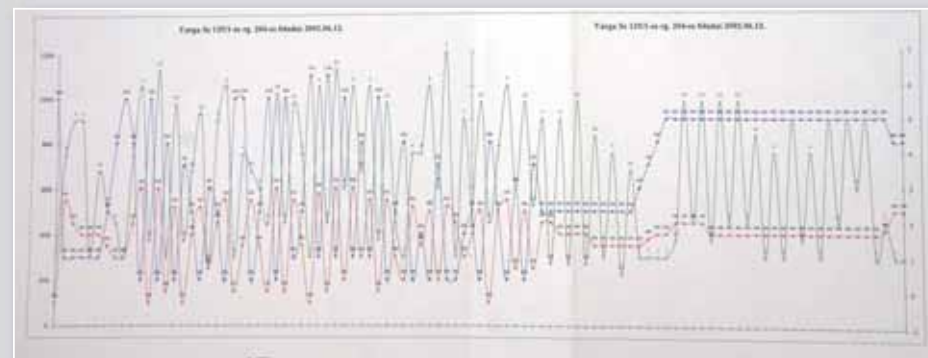
Forrás: internet

zetős memória tárolta. A fentiekben kívül léteznek úgynevezett üzemi fedélzeti adatrögzítők is, amelyeket a légi jármű állapotának, üzemképességének meghatározására, a személyzet tevékenységének vizsgálatára, valamint diagnosztikai célból alkalmaznak. Ezek az adatrögzítők védőburok nélkül készülnek, a legkorszerűbb típusaik a repülési feladat bonyolultságától függően, egy-egy alkalommal akár több ezer adatot is képesek rögzíteni.

A volt Varsói Szerződés tagállamainak vadászgépei és helikopterei értelemszerűen szovjet gyártmányú adatrögzítő rendszerekkel és földi kiértékelőkkel üzemeltek. Miként a docens fogalmazott: az alaptípus az elektromechanikus elven működő SZARPP-12 volt, ami csak néhány paraméter korlá-

Az L-39-es Albatrosz kiértékelő szalagja.

tozott pontosságú rögzítését tette lehetővé. Fényérzékeny filmre dolgozott, így az ellenőrzésre csak a film előhívása után nyílt lehetőség. A kiértékelés lassú, bizonytalan volt, ezért ezt a rendszert le kellett cserélni.

A magyar fejlesztésű, tisztán elektronikus, mikroprocesszor által vezérelt, szilárdtest memóriás SZIROM (szilárdtestes integrált repülési paramétereket rögzítő és kiértékelő objektív mérőrendszer) váltotta fel. A SZIROM analóg módszerrel mért repülési paramétereket, illetve a hajtóműjellemzőket digitalizálta, így ezeket a repülés végén szintén azonnal számítógépre lehetett vinni. Ilyen volt például a MiG-21-es vadászrepülőgépeken. A Szu-22-esek és a MiG-29-esek adatrögzítője viszont már gyökeresen eltért a hagyományos, mágneses elven dolgozó berendezésektől:

tisztán digitálisan működött és acélszalagon tárolta a repülés utolsó három órájának főbb adatait. Másodpercenként 256 mérest végzett, miközben a gyorsan változó paramétereket többször is ellenőrizte és rögzítette. A rendszert a repülőgép-vezetőnek kézzel kellett bekapcsolnia, viszont ha elfelejtette, az a sebesség függvényében automatikusan bekapcsolt.

A JAS-39 Gripenek hadrendbe állításával e tekintetben is új korszak kezdődött a magyar légierő történetében, hiszen a legmodernebb gyártási technológiát és műszaki megoldásokat képviselő gépek fedélzeti adatrögzítői is maximálisan megfelelnek a negyedik generációval szemben támasztott követelményeknek. Fedélzeti berendezéseik és földi kiértékelő rendszereik jelentős mértékben csökkentették az esetleges

hibák keresésére és kijavításukra fordított időt, növelve ezáltal a gépek hadrafoghatóságát, bevethetőségét. Az adatfeldolgozás modernizálása biztosítja a vadászgépek állapot szerinti üzemeltetését, műszaki állapotuk objektív ellenőrzését. Lehetővé vált a repülések 3D-s megjelenítése, a repülési feladat végrehajtásának repülőgép-vezetői tevékenység szerinti elemzése. Nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy a legmodernebb technika is csak segédeszköz, amely megkönnyíti, de nem helyettesíti a magas színvonalon képzett szakemberek munkáját. A rögzített adatok feldolgozása, a megfelelő következtetések levonása, a feladatok végrehajtásának minősítése, a repülőgépek műszaki állapotának ellenőrzése továbbra is nagy szakértelmet és felelősségteljes munkát igényel.

ISKOLAPÉLDA

„KEDVES FELVÉTELIZŐ DIÁK! KÖSZÖNTELEK ISKOLÁNK PEDAGÓGUSAI ÉS KATONATANÁRAI NEVÉBEN... ÉRDEKEL A HONVÉDELEM? SZERETED A FIZIKAI ÉS A SZELLEMI KIHÍVÁSOKAT? VÁLASZD A »GÁBOR DÉNES« HONVÉDELMI ÉS ELEKTRONIKAI OKTATÁSÁT!” AZ ORSZÁG EGYETLEN, ÉPPENSÉGGEL DEBRECENI HONVÉD SZAKKÖZÉPISKOLÁJA INVITÁLJA ÍGY PADJAIBA A HIVATÁST VAGY CSUPÁN TANINTÉZETET VÁLASZTÓ FIATALOKAT.

Székely kapu „bontja meg” a debreceni Kossuth-laktanya főút felőli kerítésének rendjét. Két zábéját, függőleges alaposzlopát felül összefogó kontyán Petőfi vésett szavai: „Isten után legszebb és legszentebb név/A honvéd-nevezet!” Gyergyószentmiklósi mesteremberek adománya, lövésznapra felállított remeke tavaly tanévnyitón került ismét rivaldafénybe. Történt, hogy az ünnepség végéztével dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter, dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke és Takács Attila ezredes, az MH 5. Bocskai István Lövészdandár parancsnoka együtt vágták át a laktanya és az iskola határán lévő székely kapunál kifeszített nemzetiszín szalagot, amellyel szimbolikusan is megnyitották az utat

az újjászülető honvéd szakközépiskola számára.

Régi hagyományok szegélyezik ezt a jelképes utat. Cögerájok, hajdanvolt hadapródiskolák, a katonamesterség tanításának alma materei adják megannyi stációját. Köztük az egykori honvéd középiskolák és kollégiumok egyike, a 2006-ban utolsóként bezárt győri „Béri Balogh Ádám”. Így hát rég ideje már, hogy magyarországi középfoke köznevelési intézményben főállású katonapedagógusok kaphattak katedrát. A Gábor Dénes Elektronikai Műszaki Szakközépiskola és Kollégium diákjainak a katonatanári óra immár olyan természetes, mint a déli harangszó. Igaz, négyévnyi kitarító „menetellessel” juthattak el oda, hogy az augusztus 31-i

Berkecz Gábor igazgató

Tanévnyitó – 2013

tanévnyitóra a Honvédelmi Minisztérium fenntartásában lévő iskola diákjait sorakozhattak fel. Az ő első stációjuk 2009-es, ekkor vezették be a „Gábor Dénesben” a honvédelmi fakultációt, majd sorra jöttek a változások, a 2010/2011-es tanévi példaul, amikor először tartottak katonai alapismeretek elnevezésű órát.

– Iskolánkat 2011 februárjában felkereste Hende Csaba honvédelmi miniszter és a vezérkar főnöke, Benkő Tibor vezérezredes – ad közelmúltbeli történeti adalékot Berkecz Gábor igazgató. – Sorra-rendre beszámoltam elektronikai szakmai oktatásunk tanulmányi sikereiről, és természetesen a honvédelmi jellegén alapuló munkánk eredményeiről.

Kun Gábor

Zolnai Sándor

Fekete András főhadnagy

Ekkor fogalmazódott meg tanintézetünk honvédelmi indíttatású továbbfejlesztésének lehetősége.

Rá nagyjából egy évre Debrecen városa és a minisztérium megállapodást kötött, s az immár írásban rögzített együttműködés alapján, a HM támogatásával honvédelmi nevelési rendszert indíthattak újjára. Közvetlenül jegezzük meg: ismertes, hogy az iskola a Magyar Honvédség 5. Bocskai István Lövészdandár közvetlen szomszédságában van. A katonaság közelsége, a debreceni katonák kimagasló szolgálata mindig is hatott a „Gábor Dénes” diákjaira. A katona-példaképeket is adó kapcsolat, a honvédelmi jellegű oktatás most újabb fordulatot vett. A honvédségtől hivatalos formában is katonape-

dagógusokat vezényeltek a tantestületbe, s a 2013/2014-es tanévüket immár a HM által fenntartott, speciális környezetben, egyedi szabályozók között működő honvéd szakközépiskolaként kezdhették meg. A fenntartó-változás következményekkel járt. Ugyanis ennek megfelelően át kellett alakítaniuk a teljes gazdálkodásukat, személyügyi rendszerüket.

– Intézményünk egész működése egyedivé vált – folytatta Berkecz Gábor –, hiszen a honvédelmi miniszter alá rendelt, általa közvetlenül felügyelt szervezeté alakultunk át. Katonai oktatói állománytáblával rendelkezünk, s ebben különleges helyzetben én vagyok a missziókat megjáró, a pedagógiai munkánkat, kollégiumi programunkat kiváló felkészültséggel segítő katonák szol-

Hadisírgondozás

Díszmenet a virágkarneválon.

Fegyverzet-technikai foglalkozás.

NATO-futáson, Budapesten.

Katonai alapismeretek a gyakorlatban.

gálai előljárója. Speciális a helyzetünk a tekintetben is, hogy a közművelődési törvény alapján egyedi órábantásban oktatjuk a magyar nyelvet és irodalmat, a történelmet, a matematikát, nemkülönben a katonai alapismereteket. Körülményeink azért is sajátosak, mert az évszázados hagyományokat figyelembe vévő kollégiumi honvédelmi nevelési környezetet, szakközépiskolai katonai növendéki rendszert csak a fenntartó honvédelmi miniszter tudta megteremteni és működtetni. Emelt szintű katonai alapismereti szakköreink, fakultációink, egyedi foglalkozásaink feltételei csak így alakulhattak ki. Diákjaink formaruhával rendelkeznek, igénybe vehetjük például a honvédség gépjárműveit, s az étkeztetést is átvette már a dandár. Az állami fenntartású oktatási rendszerben a legjobb helyre kerültünk.

Még a tanévnyitón kiderült, erre a „legjobb helyre” jár már Nemcsák Károly fia is.

– Apaként nagyon boldog és büszke vagyok arra, hogy gyermekem ilyen határozottan tudja, mit akar csinálni az életben – nyilatkozta az ismert színész. Ugyancsak itt tanul Szabó István dandártábornok fia. Az MH Egészségügyi Központjának parancsnoka a honvédelm.hu-nak kettős érzéséről beszélt.

– Jó érzés, ha a családban van, aki ugyanazt a pályát, hivatást választja, mint a szülő. Ugyanakkor természetes a szülői féltés is, hiszen tudom, milyen pályára készül a fiam, s több évtized tapasztalata alapján tudom, milyen kihívásokkal jár a döntése. Remélem, eléri mindazt, amit céljaként elhatározott.

Nos, nemrég szakközépiskolai nyílt napra invitálták a hivatást vagy csak tan-

ítetezet választani akaró gyerekeket és szüleiket, hogy tudtul adják mindazt, amit a „Gábor Dénes” pedagógusai és katonatanárai kínálhatnak. Közíró tétetett számos ismert feltétel is, mint például az, hogy honvéd szakközépiskolásokként sem kötelező érettségi után a katonai pályát választani. Felvételizés-kor még gyakran hangzik el: katonaszertnék lenni. De azt a pedagógusok és a szülők egyaránt tudják, jobb erről négy év múltán közösen és felelősen dönteni. Az iskola számára megnyitott úton, az „érettségi” stációnál persze mindenki számára lesz egy elágazás, amely vezethet akár a Magyar Honvédség Altiszti Akadémiájára, akár pedig a Nemzeti Köszolgálati Egyetem előadótérmeibe. Azt viszont már az iskola igazgatója tette hozzá: ha nem is lesz mindenki katoná, de az itteni oktatás, nevelési program, a „Gábor Dénesben” szerzett tartás jó esélyt ad arra, hogy a fiatalok a társadalom hasznos tagjai lehessenek.

A nyílt nap, mondhatni, teltházas rendezvénynek bizonyult. Vasvárról,

Pécsről, Budapestről, Gödöllőről, Egerből, Szegedről, szóval az ország négy szegletéből érkeztek az érdeklődők. Úgy tűnt, jegyezte meg Berkecz Gábor, hogy a családok elhitték: ismét van egy, a HM fenntartásában lévő, épp ezért biztos háttérrel, magas színvonalú pedagógiai programmal működő iskola, és talán nem túlzás, tömegesen érdeklődtek iránta. Pedig hát kemény verseny vár mindenkire, aki ide jelentkezik. Ugyanis a 2014/2015-ös tanévtől évfolyamként 25-25 fős létszámmal, két-két osztályt indít az iskola, ahová már most tízszere volt a túljelentkezés. A 9. B osztályos Kun Gábor és Zolnai Sándor túljelentkezés ide, kemény verseny oda, sikerrel vették az első akadályt.

– Keresztapám hivatásos katonaként, édesapám pedig még sorkatonaként szolgált – mondta Kun Gábor. – Sokat meséltek katonaeletükről, és ennek hatására elkezdtem érdeklődni a katonai pályá iránt. Pályaválasztáskor találkoztam először a Gábor Dénes Szakközépiskola leírásával, azután eljöttünk egy nyílt

A növendékek Hende Csaba honvédelmi miniszter meghívására látogattak el a Parlamentbe.

napra, és nagyon megtetszett, amit látam-hallottam. Jelentkeztem, felvettem. Nagyon jól érzem itt magam, szeretem, ahogy élnek a katonák, ahogy alakulnak a mi napjaink a reggeli tornával, a katonás napirendekkel együtt.

Zolnai Sándort is a katonai hivatás lehetőségére vonzotta a „Gábor Dénesbe”. Mint mondta, az ország egyetlen honvédelmi középiskolájába.

– Így talán nagyobb esélyem lesz célt elérésemre. Társaimmal együtt nagyon élvezük a katonás életet, sok a programunk, sokszor lehet rajtunk egyenruha. Katonamentoraink nagyon tiszteleltre méltóak, alakiságot, sok érdekes dolgot tanulhatunk tőlük. Katonaként lövész, felderítő szeretnék lenni, bár van köztünk, aki inkább pilóta lenne.

A Kossuth laktanya közelsége, az iskola közvetlen szomszédságában szolgálók missziókban is bizonyított helyzet állása hogy ne lenne hatással a katonai pályá iránt érdeklődő 14-18 éves fiatalokra. A tiszteleltre méltó mentorok egyi-

ke, a katonapedagógusok csoportjának vezetője, a kétgyermekes Fekete András főhadnagy már sorkatonaként is csapatfelderítő beosztásban szolgált. Előbb továbbszolgáló szerződéses legénységű állományú katonaként, majd őrmesteri, később törzsőrmesteri rendfokozatban folytatta felderítői pályáját a dandárnál, 2007-től a 24. Bormissza Gergely Felderítő-zászlóaljánál. Három alkalommal vett részt NATO békefenntartó misszióban.

– Testnevelő tanári végzettségem megszerzése, 2011-es főhadnagyi előléptésem óta a diákság honvédelmi nevelésével foglalkozom. Apaként – kislányom két éves, kisfiam pedig hat – is úgy érzem, kölcsönös kötődés alakul ki közöttünk és a diákok között. Talán több is ez, mint diák-pedagógus kapcsolat, hiszen hétköznapijainkat lényegében együtt töltjük. Igyekezünk életkori sajátosságaik figyelembe vételével együtt dolgozni velük, fegyvelmzett környezet kialakítására, pedagógus és diák, diák és diák közti tiszteleltre, megbecsülésre tö-

rekedve. Kötött a napirend: hatkor ebéresztő, reggeli torna, körletszemle, hasonlóképpen, mint ami esetleg vár rájuk, ha katonaként szolgálnak majd. Napközben iskola, tanulás. Kemény tanulás, aminek egyik eredményeként legutóbb hat növendékünk nyerte el a Béri Balogh Ádám középiskolai ösztöndíjat. Ennek pedig egyik feltétele a 4,5-es átlagos tanulmányi eredmény. Sőt, diákjaink egyike a hátrányos helyzetűeknek, illetve a magukat roma származásúnak valló tanulóknak kiírt Lippai Balázs-ösztöndíjat is elnyerte. A különböző évfolyamban tanuló fiataljaink egyébként nemcsak tanulásban, hanem a katonai ismeretek elsajátításában és a sportban is „hozzák a kötelezőt”. Csoda, ahogy lelkesednek egy-egy menetek gyakorlatért, alakizásért, az aktuális változás óta előnyösen változtak oktatói körülményeink. Mi, akik a dandár nevelési és iskolai oktatást segítő részleg magját képeztük, most a tanári kar részeként sokkal több időt fordíthatunk a ránk bízott gyermekekre. Hisszük, hogy ez a lehetőség nagyon hozzájárul az iskolai és a kollégiumi tanulás minőségének javításához. Újabb lehetőségeket rejt magában az, hogy a következő tanévtől kötelező lesz a kollégiumi bentlakás, és a naponkénti hazajárással nem szakad meg a foglalkozások folyamata. Tanárokként, kollégiumi felügyelőkként tapasztaljuk, a gyerekek pontosan tudják, a „katonai tananyag” elsajátítása segítheti őket tovább a hivatásos szolgálathoz vezető úton. Keményen is dolgoznak céljaikért.

A Lippai Balázs-ösztöndíjat Farkas Anikó, a HM kabinetfőnöke adta át.

Amikor
a huszár
cipeli a
nyerget...

KATONASORSOK KRÓNIKÁSA

SÁRA SÁNDOR KOSSUTH-DÍJAS
OPERATŐR-RENDEZŐVEL 80. SZÜLETÉS-
NAPJA ALKALMÁBÓL GAZDAG PÁLYA-
FUTÁSÁNAK KÉT, A XIX. ÉS A XX. SZÁZAD
MAGYAR HADTÖRTÉNELMÉHEZ KÖTŐDŐ
FILMJÉRŐL BESZÉLGETTÜNK.

Az emlékezetes 80 huszár az 1970-es évek végén készült. A témaválasztás során hogyan találták meg a Lenkey-század valós történetét?

– Még gimnazista koromban olvastam Petőfi Sándor Lenkei százada című versét, s mint ifjú embert, lelkesített a költemény, amely ilyen szándékkal is íródott. Filmes koromban jött elő ismét

ez az emlék, s felmerült bennem, hogy filmre is vihetném a történetet. Benkő Samu e témáról írt tanulmánya is a film létrehozására ösztönzött. Csoóri Sándorral aztán nekiültünk, s megírtuk a forgatókönyvet. Nagy részét úgy, hogy fel-

mentünk a Tátrába, s nagyrészt az ott megismert helyszínre írtuk meg a cselekményt.

– Az Alföld című folyóiratban megjelent forgatókönyvet hogyan fogadta a szakma?

– A filmet nehezen fogadták el. Aki elolvasta a forgatókönyvet, tudta, hogy ez drága film lesz. Szerencsére a filmgyár igazgatójának, Föld Ottónak nagyon tetszett a forgatókönyv, s amikor éppen Lengyelországban, a két ország kulturális egyezményének aláírására készültek, az utolsó pillanatban belevetette a dokumentum szövegébe, hogy a felek elhatározása alapján koprodukcióban készítik el a 80 huszár című filmet. Végül a koprodukcióból „csak” együttműködés lett.

– Mennyire volt nagyszabású a vállalkozás a létszám, a stáb, a munka tekintetében?

– Nem volt annyira nagyszabású és drága, mint a Várkonyi-féle Kőszívű ember fiai, de nagy vállalkozás volt. Csak egy-két apróságot mondok. A huszárok mentéje Magyarországon fellelhetetlen volt, ezért azokat Angliából kellett megrendelnünk komoly összegért. A forgatáshoz 80, sőt amikor a huszárok összecaptak az ulánusokkal, 160 lovat kellett összeszednünk, ami szintén nem kevés pénzbe került.

– A korszak jeles színészei mennyire szerették meg a lovaglást?

– Egyrészt korábban már szinte mind-egyikük lovagolt, másrészt a forgatás előtt külön leckéket vettek. Volt egy szí-

nész, aki jó lett volna, ha benne van a filmben, de végül kimaradt a stábból, mert az egyik gyakorlás során ledobta a ló, és ezután már nem volt hajlandó visszaülni a nyeregbe.

– Az időjárás sem volt mindig kegyes a stábhhoz, a film egy részében esik is az eső...

– Az nem volt baj, bár a forgatást megnehezítette. Minden forgatási nap két óra gyaloglással kezdődött, mert a helyszínt, jármű híján, csak így tudtuk megközelíteni. Vízünk volt, hiszen számta-

lan iható vízi patak csörgedezett a közelben, ennivaló viszont csak akkor, ha valaki a szállásról hozott magával valami harapnivalót. Egy különösen kellemetlen időjárású napon aztán a színészek egy része fellázadt, mondván, ők ilyen körülmények között nem folytatják a munkát. Erre összehívtam a társaságot, s mondtam, hogy a munkát abba lehet hagyni, de én a filmet azokkal fogom befejezni, akik itt maradnak. Mindenki maradt.

– A filmben két átalakulási folyamatot

is végigkövethetünk. Az egyik a tisztek hozzáállása a szökéshez, a másik pedig a huszárok hozzáállása a lovukhoz. A forgatókönyvben benne volt-e az a rész, amikor Madaras József leveszi holtfáradt lováról a nyeret, hogy azt inkább ő vigye tovább?

– Az még igen, de az már nem, hogy a ló utánamegy. A jelenetben eredetileg a huszár felveszi a nyeret és elindul. Éreztem azonban, hogy a ló „cselekedni” fog. Hezitált is egy picit, majd elindult a többiek után. Ez ugyan nem volt benne a forgatókönyvben, de a kamera forgott tovább, és egy nagyon szép jelenet alakult ki.

– A film talán leglátványosabb jelenete a hazatérés utolsó akadályának leküzdése volt, amikor is a határon lévő hídon átvágtatnak a huszárok. Ezt hány alkalommal kellett leforgatni?

– Egyetlen egyszer. Amúgy ez nagyon veszélyes jelenet volt, két szempontból

is. Egyrészt a fahídat előző napon eső áztatta, s emiatt igen csúszósá vált, másrészt a lovakat ott kellett összeszednünk, ahol épp forgattunk. Ezek csodörök voltak, melyeken a legveszélyesebb lovakat kellett megfogni. Mondtam is a színészeknek, hogy aki nem biztos magában vagy a lovában, az ne vegyen részt a jelenetben. Senki nem akart kimaradni. Vágtáztak, ahogy csak tudtak, s a filmen látni is, hogy többen felbuktak. Tehát ez egy valóban élethű, életveszélyes felvétel volt.

– A film befejezése, a huszárok megítélése a jelképes fejfék előtt, illet-

ve a megmaradt katonái előtt karddal tisztelgő főhadnagy kivégzése mennyire mutat túl a filmen?

– Tudjuk, hogy a szabadságharc hogyan zárult. S bár a film a szabadságharc első időszakában játszódik, nem tehetünk úgy, mintha nem tudnánk, hogy vereség lett a vége. Ezt érzékelteni akartuk, tehát ezért fejeződött be ilyen képekkel a film.

– A 80 huszár után pár esztendővel kezdett bele másik nagy vállalkozásába, a Pergőtűz című dokumentumfilmbe. Honnan jött az elhatározás, hiszen abban a korban nemigen lehetett beszélni a doni eseményekről?

– Szerettem volna filmet készíteni a mádfalvi veszedelem néven ismert történelmi eseményről. Amikor ezzel a 80 huszárénál is korábbi ötle-

temmel ismét előjöttem, elutasítottak. Én ekkor elhatároztam, hogy leegyszerűsítsem a filmgyártást. Csak egy kamera lesz, amely előtt ül valaki és beszél. A filmgyártáshoz ugyanis legalább ez a kettő kell. Először úgy gondoltam, hogy az általam tisztelt, kedvelt Bihari Józsefről csináljak egy portréfilmet, már csak azért is, mert így újra lehetne Erdélyről beszélni: a mádfalvi történetnek is ez lett volna az egyik lényege. Akadt azonban egy másik kibeszéletlen történelmi esemény, a 2. magyar hadsereg sorsa, s gondoltam, készítsük filmet arról. Így kezdtünk hozzá ehhez a film-

volt a következő cím. A közlegényeket részben szülőfaluiban, Turán, részben pedig Kiskunfélegyháza környékén kerestük és találtuk meg. Így mentünk címről címre, embertől emberig.

– Nehéz volt őket szóra bírni?

– Általában nem, bár előfordult, hogy valaki nem vállalta a beszélgetést. A többségük azonban beszélt, mert el akarták mondani, mi történt velük. Érezték, hogy ez fontos mind az egyén, mind a közösség élete szempontjából is. Hogy tiszta legyen, mégis mi történt a Donnál a 2. magyar hadsereggel. Ezek a beszélgetések nem egy esetben egy idő után a gyónáshoz hasonlítottak. A legféltebb titkaikat, a legnagyobb bűneiket is elmondták riportalanyaink, ami nagyon sokat hozott a hitelességhez. A beszélgetéssorozatnak pluszfeszültséget és drámaiságot adott, hogy ennek lehettek volna következményei is, hiszen ne feledjük, mindez a rendszerváltás előtt zajlott.

– Ebből a több mint száz interjúból elkészített kialakulni egy szerteágazó történet.

– Egy-egy eseményről többen is beszéltek. Ez jó volt a szerkesztés szempontjából is, mert lehetett választani, hogy ki mondja el legtárgyilagosabban, legszembetűnőbben vagy éppen legmélyrehatóbban a történetet. Fontos volt természetesen az élőbeszéd hitelessége.

– Nemcsak a könyveknek, a filmeknek is megvan a maguk sorsa. Nemeskürty István Rekvium egy hadseregértjéhez hasonlóan a Pergőtűz is jó ideig be volt tiltva.

– Eredetileg kétrészes dokumentumfilmre gondoltunk, ám hamar kiderült, a történetek két részbe nem férnek bele. Így előbb öt, majd 10-12 részt terveztük. Végül 25 részes lett a sorozat, amelyet nyilván látnia kellett volna a televízió nagyfőnökségének is. De ki néz meg 25 részt? Megkérdezte tehát a főigazgató az aligazgatót, az aligazgató az osztályvezetőt, majd lejutottak arra a színter, ahol mindent megnéznek. Megkérdezték tőlük, hogy milyen, s rendben van-e? Mire mondták, hogy rendben van, mehet. Ment is, amíg el nem éreztünk ahhoz az ominózus részhez, ami után a szovjet nagykövetségről érkezett a jelzés: talán oda kellene figyelni, hogy mit vetítenek a Magyar Televízióban. Odafigyeltek, le is állították a film sugárzását, amelyet teljes egészében csak a rendszerváltás után láthatott a közönség.

– Az utolsó, még adásba került részben az ön által említett magyar tanító idézte fel egy szovjet tanítónővel kialakult szerelmi kapcsolatát.

– Én erre úgy tekintettem, hogy végre itt van egy vállalható szerelmi történet. Akkoriban erőltették a szovjet–magyar barátságot, amiről mindenki tudta, hogy nem úgy van. A karpaszományos tanító elmondta, hogy neki az életében három nagy szerelme volt, az egyik kint, a fronton. Kiderült, ideológiailag rosszul gondolkodom. Hogyan is gondolom én azt, hogy egy ukrán tanítónő szerelme lehet egy „horthyista-fasiszta” katonával, miközben a férje kint harcol a fronton.

hez, és kezdtük megkeresni a harcokban egykor részt vevő embereket. A legelső felvételünk Gellért Sándor tanítóval készült: ő mesélte el azt a szerelmi történetet, ami aztán a filmmel kapcsolatos „balhét” kikapartintó szikrának bizonyult. Nem sokkal később Drumi Lajossal, majd azzal a Kéri Kálmánnal (egykori vezérkari ezredessel, a rendszerváltás után rehabilitált és 1991-ben vezér-ezredessé előléptetett katonával) vetünk fel felejthetetlen beszélgetést, aki pontosan emlékezett a magaslátok számára, a csapatok mozgására, és még sorolhatnám, mi mindenre.

– Hogyan sikerült megtalálni a riportalanyokat? Ki segített?

– Ismét Kéri Kálmán nevét kell említenem. Főleg az egykori tisztek álltak volna nehezen köztük, de ő telefonált nekik, s megnyugtatta őket: nyíltan beszélhetnek nekünk az eseményekről, mert mi nem fogunk visszaélni az általuk elmondottakkal. Ez az út tehát így nyílt meg előttünk. S ha a beszélgetés során elhangzott egy újabb név, felírtam, s öv-

A magyar katonasajtó epizódjai

NYOMTATOTT MÚLT

HATVANÖT ÉVVEL EZEŐTT, 1948. DECEMBER ELSEJÉN JELENT MEG ELŐSZÖR A HONVÉDELMI MINISZTERIUM KÖZPONTI HETILAPJA, A MAGYAR HONVÉD JOGELŐDJÉNEK TEKINTETT NÉPHADSEREG ÚJSÁG.

Úgy tartja a fáma, hogy a kor – még ha ilyen tisztas is – nem érdem, hanem állapot. A 65 év egyébként sem kerek évforduló, tehát nem ad különösebb okot nagy csinnadrattával járó ünneplésre. Mindemellét tény az is, hogy bár lapunk történetét a második világháború után újjászülöt központi katonai sajtó első lap-számának megjelenésétől datáljuk, a magyar katonai hírlapirodalom eredete ennél sokkal régebbre nyúlik vissza. Mivel a katonai sajtónak még nincs önálló ünnepnapja, úgy gondoltuk, hogy „születésnapunk” kapcsán, a teljesség igénye nélkül, múltidéző összeállítással emlékezzünk hajdanvolt magyar katonai hírlapokra és azok készítőire.

A magyar katonai sajtó kezdete a XVIII. század elejére vezethető vissza, amikor is a Magyarország függetlenségéért és szabadságáért küzdő II. Rákóczi Ferenc megbízta Ráday Pált egy olyan latin nyelvű lap elkészítésével, amely a labanc hírmők „Wienerisches Diarium” híreit ellensúlyozva a kurucok szemszögéből tudósítja Európát a szabadságharc eseményeiről. Az újság

első példánya Szepes vármegye székhelyén, a lőcsei nyomdában látott napvilágot 1705. június 5-én. A lap címe gróf Esterházy Antal altábornagy javaslatára Mercurius Hungaricus lett. Ez a hírlap hat esztendőn át tájékoztatta a külföldi közvéleményt a magyarországi fejleményekről, aztán a szabadságharc bukásával a lap is elbukott.

Rákóczi hadilapjának megjelenését követően nyolcvan év telt el az újabb katonai lap, az immár magyar nyelvű, Hadi és Más Nevezetes Történetek című hetilap első számának megszületéséig, 1789. július 7-éig. Az újság egybekel mellett a török háború és a francia forradalom eseményeivel foglalkozott, s annak érdekében, hogy az írott magyar szótól rettegő bécsi urak egyáltalán megadják az újságnyomatási engedélyt, a szerkesztők a császárvárosban adták ki a hetilapot. A változó viszonyok miatt 1793-ban még nevet is kel-

A Mercurius Hungaricus a kurucok szemszögéből tudósította Európát a Rákóczi-szabadságharc eseményeiről.

Bem tábornok ösztönzésére indult a Honvéd című napilap, az erdélyi hadvezetés központi orgánuma.

lett változtatniuk, így a lap 1792-től 1803-as megszűnéséig Magyar Hírmondó címmel jelent meg.

A katonai sajtó számára az igezi nagy fellendülést az 1848/49-es forradalom és szabadságharc hadilapjai hozták meg. 1848. december 28-án, Kolozsvár felszabadítását követően Bem tábornok ösztönzésére a jelentős újságírói gyakorlattal rendelkező Ocsvány Ferenc megindította a Honvéd című napilapot, az erdélyi hadvezetés központi orgánumát. A Honvéd kezdetben magyar nyelven, majd fél év múlva magyar és német nyelven jelent meg. A napilap utolsó számát a világháború fegyverletét után egy nappal, 1849. augusztus 14-én adták ki.

Bem tisztában volt azzal, hogy a sajtó a korszerű hadviselés egyik eszköze lehet, és tudta azt is, hogy a hadi helyzet miatt a központi lap nem juthat el mindenhol. S hogy az egymástól elszakadt seregek katonái ne maradjanak biztató szó

nélkül, a 2-300 példányban kinyomtatott kisebb hadilapok megjelenését is támogatta. Ilyen volt például a kéthetente kinyomtatott Brassói Lap, a csíksomlyói zárdai kétszáz éves betűvel készített Hadi Lap, a Kézdivásárhelyen kiadott és akkor alig tíz napot megélő (de e néven még ma is létező, fejlcén az alapítás évét, 1849-et megjelölő) Székely Hírmondó.

A forradalom és szabadságharc hadisajtójának másik központja Komárom volt. Az elszigetelten harcoló, a hírektől elzárt erőd 1849. január 9-én jelentette meg honvédsajtóját, a Komáromi Értesítőt, amely a júliusi nagy ostrom után megszűnt. Helyébe a Komáromi Lapok című hadiújság lépett, amely a szabadságharc legtovább élő újsága lett, hiszen majd két hónappal a világháború fegyverletét után, 1849. október 1-jén szűntették meg.

A szabadságharc után évtizedekig

nem éledhetett újjá a magyar katonai sajtó sem, a kiegyezéssel viszont jelentős fejlődésnek indul-

Az első világháború első magyar nyelvű harctéri lapja, a Táborig Újság, 1914. október 4-én jelent meg.

hattak katonai hírlapjaink és folyóirataink. 1867. augusztus 5-én A Honvéd címmel jelent meg az első magyar katonai hetilap. A Ludovika Akadémia tudományos lapja, A Ludovika Academia Közölnye, 1873-ban látott napvilágot. Öt évvel később megszületett az Első Magyar Hadastán Újság, majd a Kézdivásárhelyen kiadott és akkor alig tíz napot megélő (de e néven még ma is létező, fejlcén az alapítás évét, 1849-et megjelölő) Székely Hírmondó.

A forradalom és szabadságharc hadisajtójának másik központja Komárom volt. Az elszigetelten harcoló, a hírektől elzárt erőd 1849. január 9-én jelentette meg honvédsajtóját, a Komáromi Értesítőt, amely a júliusi nagy ostrom után megszűnt. Helyébe a Komáromi Lapok című hadiújság lépett, amely a szabadságharc legtovább élő újsága lett, hiszen majd két hónappal a világháború fegyverletét után, 1849. október 1-jén szűntették meg.

A Néphadsereg első száma 1948. december elsején jelent meg.

1956-ban a „forradalmi fegyveres erő” lapjából, a Magyar Honvédból összesen tizenegy szám jelent meg.

zött. Hogy a több nemzet fiából álló császári és királyi hadsereg minden katonája olvashassa a tábori hírlapokat, egy részüket több nyelven nyomtatták ki, ilyen újság volt például a Strefleur szerkesztette, nyolc nyelven kiadott Katonai Lap is.

Az első magyar nyelvű hadtérri lap, a Tábori Újság, 1914. október 4-én jelent meg az orosz csapatok által körülzárt, kulcsfontosságú galíciai városban, Przemyslben. Célja az volt, hogy az erőd egyetlen szikratávíróján érkező információkat közlésképpen elejét vegyék a döntően magyar ajkú védőcsapatok körében eluralkodó, morálromboló híreszteléseknek. A dr. Molnár Kálmán tartalékos főhadnagy szerkesztette, magyar betűk hiányával küzdő lengyel tábori nyomdában készült újság hihetetlen népszerűségnek örvendett a magyar katonák körében.

A számos ezredújság között talán a legjellegzetesebb volt a m. kir. 4. népfelkelő gyalogezred V. zászlóaljának kiadványa, az Isonzói Tárogató, amelyben nem kisebb személyiségek írásai jelentek meg, mint Ady Endre, Gárdonyi Géza vagy Kosztolányi Dezső. A tábori újságok példáját követve született meg a katonai lapok egyik sajátos válfaja, a hadifogyóújság, ezeket a különböző fogolytáborokban sínylő katonaközösségek készítették sok esetben rendkívül kezdetleges körülmények között.

A hadtérri újságok szerkesztőinek több-

1989 nyarán a katonai hetilapot Pont címmel civil képeslappá alakították át.

nyire komoly nehézségekkel kellett meg-
birkóznunk, legtöbbször hiányzott a megfelelő magyar betűkészlet, a nyomdagép, kevés volt a szakképzett nyomdász és szín-
te állandósult a papírhány is. Ugyanakkor

a hadsereg központi lapjai a legnagyobb példányszámú és a legjobb körülmények között készülő újságok voltak, mint például a József főherceg, vezérezerdes arcvonal-parancsnoksága által kiadott félig német, félig magyar nyelvű tábori képes folyóirat, a Front.

A világháborús vereséget követően a katonai sajtó gyorsan hanyatlásnak indult, a közel hetven lapból alig néhány maradt, azok is állandó finanszírozási gonddal, illetve az egymást váltó kormányok működésüket ellehetetlenítő rendeleteivel küszködtek. Előbb a magyar területek katonai megszállása, majd az ország sorsát meghatározó trianoni békediktátum korlátozta nagymértékben a katonai jellegű sajtó megjelenését. Kezdetben inkább a hadifogyóhíreket megjelentető kiadványok voltak életképesek, majd a különböző polgári szervezetek álcája mögé rejtőző lapok is megjelenhettek. Ilyen volt például a Magyar Országos Véderő Egyesület Közlönye, illetve a nyugdíjas katonatisztek és hivatalnokok, özevgyek és árvek szövetségének lapja, a NYUKOSZ.

A harmincas évek második felére aztán a küszöbön álló második világháború ismét lökést adott a katonai hírlap-irodalomnak. A polgári és a katonai lapokban egyre több cikk foglalkozott hadtudományi és kiképzési kérdésekkel. Megjelent az első repülésügyi folyóirat, a Magyar Számnyak, megszületett a képes Magyar Katonaújság, majd a világháború kitörését követően a Magyar Tartalékosok Lapja és a Tábori Híradó is.

A Szovjetunió elleni hadba lépés után, 1941. október 18-án a keleti arcvonalon küzdő magyar honvédek már saját újságot vehettek a kezükbe Tábori Újság címmel, amelyet immár a „korszerű háború” új „fegyvereme” a honvéd haditudósítói század készítette. A m. kir. 2. honvéd hadsereg kötelékébe beosztott alakulat modern technikai eszközökkel, saját gépjárművekkel rendelkezett, minden szakaszába filmesek, riporterek és fotósok voltak besorozva. A központi lap mellett a különböző hadszíntereknek, alakulatoknak – a korábbi nagy háború mintájára – saját lapjaik voltak, de a katonai összeomlást követően ezek is sorra elhallgattak.

Amikor 1945 tavaszán nagy nehézségek árán felállt az új hadsereg, elsőként a kü-

lönböző hadosztályok lapjai (Első Hadosztály, Honvéd Híradó) jelentek meg, a központi katonai hetilap, a Néphadsereg megjelenésére bő három évvel később, 1948. december 1-jén került sor. A nagy példányszámban kiadott újságot a hadsereg felső vezetésére egyfajta „szócsoenek” és leginkább a sorkatonáknak szánta. A hidegháború elmélyülése, a „béke védelméért folyó harc” sürgetően hatott a hadseregfejlesztésre, egyre nagyobb hangsúlyt kapott a katonák tudatformálása, ezért 1950 ősztől a Néphadsereget napilappá alakították, a szerkesztőség létszámát pedig megháromszorozták.

A cikkek címei – Japán lesz Ázsia zsan-dára. A táborélet a katonacsatládnak is jó – tükrözik a szerkesztőségi „valóságot”. Az 1953-as „nagy leváltások” után a lapban is helyet kaphattak bizonyos kritikai észrevételek, Nagy Imre reformtervekvei mellett olvasni lehetett a hadsereg karszúsítása során leszerelt tiszték elhelyezkedési gondjairól is, s egyre erőteljesebb lett az a szándék, miszerint a Néphadseregnek folyamatosan a tisztikar lapjává kell válnia.

1956. október 29-én a hadsereg központi újságja még Néphadsereg címen jelent meg, másnap, október 30-án azonban már utcán volt a „forradalmi fegyveres erő” lapja, a Magyar Honvéd, amelyből összesen tizenegy lapszám jelent meg. A lapszerkesztői munkát Zsolt Róbert százados – a Magyar Nemzet sportrovatának későbbi vezetője – végezte, a szerkesztőség forradalmi bizottságát pedig Firon András

százados vezette. A Magyar Honvéd november 4-ig naponta került utcára (ezután már nem volt rendszeres a megjelenése) és rendkívül népszerű volt a főváros lakói körében. Nagy visszhangot váltottak ki a Rákosi- és a Gerő-villa titkait feltáró riportok, a budapesti fegyveres csoportok küzdelmeit és a Központi Forradalmi Katonatanács munkáját bemutató írások. A szovjet csapatok inváziója, azaz november 4-e után, a Magyar Honvéd volt az egyetlen magyar újság, amely még november 23-ig (a lap betiltásáig) forradalmi hangvétellel szól az olvasókhöz. A szerkesztésében részt vett újságírókat – miután többségük nem írta alá a tisztai nyilatkozatot sem – elbocsátották, és vizsgálatot indítottak ellenük.

A 80-as években számos civil újságíró és fotós dolgozhatott már a Néphadsereg szerkesztőségében, s egyre több, sorkatonai vagy tartalékos katonai szolgálatra bevonuló fiatal újságírónak adatott meg, hogy katonaiéjének zömében a Néphadsereg újságánál folytathassa hivatásának gyakorlását.

A rendszerváltást megelőző időkben mutatózó „civilisítő” törekvéseknek voltak kevésbé sikeres kísérletei is, például 1989

Az egy évvel korábban színes havi magazinná átalakított Magyar Honvéd 2009 januárja óta megvásárolható az újságárusoknál is.

nyarán, amikor a katonai hetilapot – Pont címmel – civil képeslappá alakították át, a kimondottan katonai témák pedig mellékletként, a Célpont nevű kiadványban kaptak helyet. A katonai-közvélemény azonban nem örült ennek a változásnak, úgy érezték, hogy elvették tőlük megszokott katonaiújságukat. A civil hetilap bő fél év elteltével megszűnt, maga után hagyva pont a Pont kiadásával együtt járó technikai fejlesztéseket, amelyek nyomán például a régi pótygős íróképek számítógépre cserélődtek.

A lap 1990 márciusától Magyar Honvéd címmel jelenik meg. Olvasótáborát tekintve eleinte még egyaránt szól a hivatásos és a sorállományhoz, s kezdetben egy ideig még elérhető volt a civil olvasók számára is. Az eltelt közel negyed század alatt, miközben hazánk csatlakozott a NATO-hoz, hadereje professzionális haderő lett, a Magyar Honvéd is jelentős megújuláson ment keresztül. 2000 szeptemberétől egy rövid ideig Ármádia néven havi magazin, Magyar Honvéd címmel pedig hetilap jelent meg. 2002-től ismét hetilap, 24 oldalas újság jutott el az olvasókhöz. A történet legújabb fejezetét 2008-tól datáljuk: a lapot ekkor alakították át 64 oldalas, színes havi magazinná.

A Honvédelmi Minisztérium hetilapjának címe előbb Célpontra, majd 1990. március 15-én Magyar Honvédra változott.

Katonás kártyalapok

HADIJÁTÉKNAK INDULT

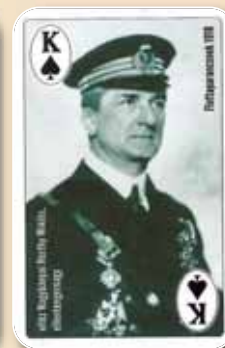
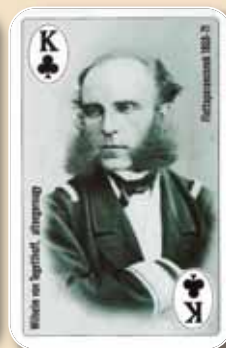
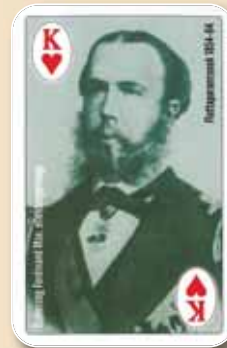
EURÓPÁBAN A 13-14. SZÁZAD FORDULÓJÁN JELENTK MEG A JÁTÉKKÁRTYÁK, MELYEK LAPJAIN AZUTÁN AZ 1500-AS ÉVEKBEN TŰNTEK FEL ELŐSZÖR KATONAI TÉMÁK. UGYANAKKOR MAGÁNAK A KÁRTYAJÁTÉKNAK IS NAGYON FONTOS SZÍNTERE VOLT A HADSEREG.

A játékkártya semmiképpen sem európai találmány, bár a japánok, a kínaiak, a koreaiak és az indiaiak mellett a spanyolok, a németek és a franciák is magukénak tekintik – mondja a játékkártyák elismert gyűjtője és kutatója, Jánoska Antal. Az „ördög bibliája” nagy valószínűséggel valahonnan Ázsiából, a 9–10. század környékén indult hódító útjára. Onnan jutott el az arabokhoz, tőlük pedig valószínűleg az 1200-as évek legvégén érkezett meg Európába. Jelenlétére mindazonáltal csak az 1360 táján született játéktilalmi rendeletek nyújtanak egyértelmű bizonyítékot.

A kártya további terjedésében a zsoldos katonák játszottak meghatározó szerepet, s ők voltak azok is, akik a felfedezések korában elvitték azt az Újvi-

lágba. Nagyot ugorva az időben, az első világháború idején szintén katonák, egészen pontosan az amerikai haderő Franciaországba érkező tagjai hozták magukkal a tengerentúlon akkor nagy népszerűségnek örvendő rómit, amely aztán szédületes gyorsasággal terjedt el Európa-szerte; Magyarországon az 1920-as évek végén még könyv is jelent meg e kártyajátékról.

A kártyázás egyfajta hadijátéknak indult, s egy népszerű elmélet szerint az 1400-as évek második felében megjelent francia kártya színei – amelyek valójában nem is színek, hanem a lapok sarkában található jelek – is a háborúhoz köthetők. A kör (piros szív) a bátor katona szimbóluma, a káró (piros rombusz) annak a súlyos dárdának a négy-

szögletes, vasból készült vége, amelyet hajtógépből zúdítottak az ellenségre, a pikk (fekete lándzsahegy) egy lándzsa ásoszerű végződése, a treff (fekete háromlevegű lóhere) pedig a lovasság számára nélkülözhetetlen takarmányra utal.

– Idővel minden nemzetnek kialakult a saját kártyajátéka, amelyek közül aztán néhány nemzetközi tekintetben is komoly karriert futott be: ezek sorába tartozik a rómi, a bridsz, a Dél-Amerikából elterjedt kanasztza, illetve a póker – ad újabb történelmi adalékot Jánoska Antal, aki több mint 30 éve gyűjti a kártyákat, illetve az e játékhoz köthető tárgyi emlékeket. Ezekhez többnyire árveréseken, bolhapiacokon vagy csere útján jutott, s számuk immár meghaladja a tízezret; relikviáiból a játékkártyák 3000 darabot tesznek ki. Utóbbiak sorában valódi ritkaságokat is találunk: van olyan paklija, amiből mindössze egyetlen egy létezik az egész világon.

A kártyalapokon a 16. században jelentek meg először katonai témák; a kártyafestők a hadtörténelem fontos vagy kevésbé fontos eseményeit, szereplőit ettől kezdve előszeretettel ábrázolták a lapokon, nem egyszer mívés formában. Erre példa a Bécset a török ostrom alól 1683-ban felmentő Szent Liga hadainak, hadvezéreinek, sőt közvéitéseinek emléket állító pakli. Napóleon legyőzése alkalmából 1815-ben, Lipcsében is kiadtak egy emlékkártyát, amely aztán a győztes hadseregek katonái révén szinte az egész kontinensen elterjedt, s eljutott Magyarországra is.

Az első világháborúban a né-

metek kezdtek el hadikártyákat készíteni, náluk ráadásul minden fegyvernem legyártatta a sajátját. A fronton, a harcok színterében aztán ezekkel játszottak a katonák, akiknek gyakorlatilag a kártyázás volt az egyetlen szabadidős elfoglaltságuk.

– A kártyajátéknak is nagyon fontos színtere volt tehát a hadsereg, azt ugyanakkor meg kell jegyeznünk, hogy mást és másféle kártyával játszottak a tisztek és a közlegények. A tisztí kaszinóknak, klubokban francia kártyával játszottak

és éppen divatos hazárdjátékokat. Néha aztán párbajig fajult a dolog egy-egy kártyaadósság vagy sérelem miatt. Egy-egy parti alatti hatalmas vagyonok cserélhettek gazdát. Károlyi Mihály például egyetlen este alatt képes volt 1000 holdakat elkártyázni. E szempontból idevágó történet Szemere Miklós országgyűlési képviselőé, aki a bécsi Zsoké Klubban egyetlen parti alatt 2,6 millió koronát nyert egy lengyel mágnástól. Idehaza aztán ebből az összegből vásárolta meg Pestszentlőrincen a ma Szemeretelepként ismert hatalmas területet – jegyzi meg Jánoska Antal.

A tisztekkel ellentétben a közlegények – már ami az Osztrák–Magyar Monarchia haderejét illeti – magyar (más néven Tell-) kártyával játszottak, egyebek mellett máriást, az 1948-ban született ulti ősenek tekinthető talonmáriást, fire-t, huszonegyet, ferblit vagy zsír.

– A magyaroknak nevezett kártya valóban magyar eredetű. Budapesten, a Kazinczy utcában egy emléktábla hirdeti, hogy 1835 körül ott, Schneider József kártyafestő műhelyében készült az első példánya. Eredetileg nem 32, hanem 36 lapos volt – mint általában a német kártyák –, s ez a magyarázata annak, hogy a Tell-kártyán miért nem látható a híres almajelenet, az, amikor Tell Vilmos célba veszi a fia fején elhelyezett almát egy számszeríjjal. Ez ugyanis a piros VI-osra került, e lapot azonban a játékoszokások idővel „kikoptatták” a pakliból – zárja a beszélgetést Jánoska Antal.

Ultibajnokság a Stefániában

A Stefánia Palotában rendezték meg a Magyar Honvédség első ultibajnokságát, melynek megnyitóján Hende Csaba honvédelmi miniszter hangsúlyozta: az ulti hungaricum, sehol máshol nem játsszák a világon, csak a Kárpát-medencében. A verseny egyik érdekessége az volt, hogy a résztvevők az eredetileg 1917-ben kiadott – Kóber Leó tervezte – hadsegélyező kártya újranyomott változatával játszottak. Annak idején a paklik árának egy részét a hadiárkv és hadiözvegyek kapták, s mint azt dr. Bozsonyi Károly, a HM Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Nonprofit Kft. ügyvezetője elmondta, az újranyomott és forgalmazott kártyával szintén jótékony célokat kívánnak szolgálni. A bajnokságot Janikó Gyula nyerte, megelőzve Kaló Miklóst és Papp Józsefet.

Nyulás Szabolcs; fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

Végh Ferencet köszöntötték

Végh Ferenc nyugállományú vezérezedet 65. születésnapja alkalmából a Honvédelmi Minisztériumban köszöntötte Hende Csaba honvédelmi miniszter és dr. Benkő Tibor vezérezed, a Honvéd Vezérkar főnöke. A tábornok – aki 1996–1999 között vezérkari főnök is volt – elmondta: katonának lenni nemes és hasznos küldetés, ez a hivatás elkötelezettséget jelent, egyúttal óriási lehetőséget biztosít a tanulásra, az örökös fejlődésre. Hozzátette: bár a honvédség anyagi lehetőségei szűkösek, a most szolgáló hivatásos és szerződéses állomány mindent megtesz, ami az erejéből telik, ezért pedig köszönet illeti őket. Meglátása szerint a honvédségnek jól kell sáfárkodnia azzal a lehetőséggel és erőforrással, amit az ország a rendelkezésére bocsát.

Nyulás Szabolcs; fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

IN MEMORIAM

2013. november 25. és december 19. között elhunyt:

Patai Endre ny. vezérőrnagy, a Magyar Honvédség halottja (90), Paróczy Ottó Lajos ny. vezérőrnagy (82), Elkán Károly ny. vezérőrnagy (85), dr. Nyilas Sándor ny. rehab. ezredes (84), Kenyeres János ny. ezredes (71), Komlósi József ny. ezredes (81), Molnár Mihály ny. ezredes (56), Körmöczi András ny. ezredes (82), dr. Varga József ny. ezredes (83), Runyai László ny. ezredes (58), Mityán Pál ny. ezredes (90), Almási Árpád ny. alezredes (85), Bóna Sándor ny. alezredes (82), Kurucz István László ny. alezredes (78), Molnár István Balázs ny. alezredes (79), Benkő Attila ny. alezredes (70), Botos Géza ny. alezredes (81), Csik Imre ny. alezredes (74), Fenyvesi Lajos ny. alezredes (85), Kerekes Kálmán ny. alezredes (88), Uricska Sándor ny. alezredes (84), Gál József ny. alezredes (76), Holló Gyula József ny. alezredes (87), Mészáros Sándor ny. alezredes (84), Molnár Béla ny. alezredes (72), Schirató József ny. alezredes (80), Varga József ny. alezredes (85), Kovács László ny. alezredes (80), Tóth Sándor ny. alezredes (82), Balogh Mihály ny. őrnagy

(93), Molnár Antal ny. őrnagy (61), Szegő Géza ny. őrnagy (74), Kecskeméthy József ny. őrnagy (79), Kovács Károly Imre ny. őrnagy (81), Kurunczi István ny. őrnagy (80), Varga Dezső ny. őrnagy (72), Sándorfi Ernő ny. őrnagy (77), Domokos Imre ny. őrnagy (83), Lanka Márton ny. őrnagy (62), Földi Sándor ny. százados (84), Vajda Sándor ny. százados (60), Luspay László ny. százados (75), Vecsei Sándor ny. százados (84), Orgován Ferenc József ny. százados (73), Madák Pál ny. főtorzszászlós (83), Androvics József ny. torzszászlós (78), Molnár Ferenc ny. torzszászlós (74), Rácsi Zoltán Endre ny. torzszászlós (60), Kotroba János ny. torzszászlós (72), Rádi János ny. torzszászlós (82), Zachar Gusztáv ny. zászlós (83), Kalbaszov Béla ny. zászlós (59), Jeges Istvánné ny. főtorzszászlós (55), Vizi József ny. főtorzszászlós (51), Csonka László ny. főtorzszászlós (81), Pálagi Mihály ny. főtorzszászlós (79), Zakar Győző ny. főtorzszászlós (57), Kaszab István ny. főtorzszászlós (43), Balázsovics Miklós ny. közalkalmazott (86), Gulyás Ferenc ny. közalkalmazott (57), Kovács Józsefné ny. közalkalmazott (84), Markovicsné Mrena Éva ny. közalkalmazott (69).

EMLEKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRIZZÜK.

HŐSEINK NYOMÁBAN

MINDEN NEMZET ALAPVETŐ ERKÖLCSI FELADATA, HOGY NE FELEDKEZZEN MEG HŐSI HALOTTAIRÓL. A ZRÍNYI KIADÓ HŐSEINK NYOMÁBAN CÍMŰ KÖTETE E NEMES KÖTELEZETTSÉGNEK TUDOMÁNYOS IGÉNNYEL KÍVÁN ELEGET TENNI...

A XX. század két nagy kataklizmájában sok százezer magyar katona áldozta életét a harcmezőn, vagy halt meg hadifogságban. A második világháború után nevéik és tetteik hosszú évtizedeken át felejtésre voltak kárhóztatva, sírjaikat az enyészetnek hagyták, vagy szándékosan megsemmisítették, a hadművelési területen eltemetett katonák nyughelyének felkutatására pedig gondolni sem lehetett.

A magyar hősi sírok intézményesített gondozásáról csak a rendszerváltozást követően beszélhetünk újra, ekkor indulhatott meg a hadisírokkal kapcsolatos kutatómunka mind a levéltárakban, mind az egykori harcok színhelyén – a tanulmánykötethez írt köszöntőjében többek között ezekkel a gondolatokkal mutat rá a témaválasztás fontosságára az aktualitására Hende Csaba honvédelmi miniszter. A Zrínyi Kiadó gondozásában megjelenő, Hőseink nyomában című könyv szerkesztője, Tóth Zsolt a Honvédelmi Minisztérium hadisírgondozó szervezeteinek egykori munkatársaként és a hadisírkutatás témakörében kutató doktorandusz hallgatóként látott neki a gyűjtő- és kutatómunkának, illetve a hadisírkutatási eredmények tudományos igényű összefoglalásának.

Hazánk jelenlegi területén is több tízezer magyar honvéd és idegen katona nyugszik, egy részük ismeretlen helyen, jeletlen sírban. Ezek a katonák hazájukért áldozták a legértékesebbet, az életüket. Elsősorban ezért jár nekik a végtisztesség, a méltó sírhely, a végző búcsú.

E nemes cél megvalósítását szolgálja a több tudományág – a had- és történelemtudomány, a régészet és az antropológia – módszereit összekapcsoló és alkalmazó hadisírkutatás, amely a nemzetközi szakirodalomban már több évtizedes múltra tekint vissza, Magyarországon is több ilyen munka látott már napvilágot. Köztudott, hogy 2010-ig a magyar háborús nyughelyek védelme sem volt szabályozva. Az utóbbi évek-

ben azonban már szakszerű kutatásról szólnak a hírek, s éppen ezeknek a tapasztalatoknak a közreadása tette még indokoltabbá e tanulmánykötet elkészítését.

A szerzők nem csupán hivatásos szakemberek, tudósok; az ezen a téren tevékenykedő amatőr, elhivatott kutatók is felkérést kaptak munkájuk, eredményeik ismertetésére. A kötet témák szerint tagolódik három fejezetre. A tudomány és a kegyelet szolgáltatásában című első rész hét tanulmányt, esetet tartalmaz, közülük talán a legismertebb, legnagyobb sajtóérdeklődéssel kísért történet a második világháborúban elesett vitéz Barankay József százados földi maradványainak megtalálását, feltárását és hazahozatását mutatja be. A hadisírkutatás módszerei, eljárásai címet viselő második részben szintén hét, a címnek megfelelő témájú munkát ismerhet meg az érdeklődő. Magó Károly zászlós, a repülőgépproncsok és a pilótasírok szenvedélyes kutatója például egy különleges eljárást mutat be, a személyzet azonosításának lehetőségeit esettanulmányokkal is szemlélítve. A katonai temetkezéssről és a veszteségekről című harmadik fejezet öt cikke történeti jellegű munkák gyűjteménye, többek között a magyar katonák temetkezésének első és második világháborús történetébe enged betekintést, de itt olvashatunk a hadisírkutatás egy speciális területéről, a „hullámsírokról”, a magyar haditengerészeti veszteségekről is. A kötet utolsó tanulmányában dr. Tulipán Éva hadtörténész az 1956-os magyar katonai veszteségek legújabb adatait adja közre. A kötet nem csupán a hadtörténe-

lem, a régészet, az antropológia és a hazai hadisírkutatás első tudományos összefoglalója iránt érdeklődőknek szól. Ajánlott irodalom lehet általában mind az azoknak, akik hadisírkutatásra szánják el magukat, hiszen a módszertani ismertetők és az esettanulmányok száma is irányadóak lehetnek. De érdekesítő olvasmány lehet azoknak is, akiket csupán a tudásvágy vezérel, s akiket érdekel például az, hogy Magyarországon a XXI. század elején milyen tudományos eljárások segítségével próbálják meg azonosítani az ismeretlen katonák előkerülő földi maradványait. A kötet szakcikkei kegyeleti jellegűek, tisztelettel adóznak az elesett katonák emléke előtt, így azok figyelmére is szívesen tarthat ez a kiadvány, akik háborúban veszítették el felmenőiket, szeretteiket.

Kőbe vésve, bronzba öntve

RÁKÓCZI HADVEZÉRE

Mint ahogy azt magazinunk előző számában írtuk, a Kodály köröndön a múlt század elején felállított négy szobor közül már csak Zrínyi Miklósé áll az eredeti helyén. A szigetvári hőst mintázó alkotás elől az óramutató járásával meg egyező irányba továbbhaladva Vak Bottyán szobra elé érkeztünk; II. Rákóczi Ferenc legkitűnőbb hadvezérének kőbe véssett mása, Kiss Kovács Gyula munkája, 1958-ban került a tere, Bethlen Gábor szobra helyére.

(Vak) Bottyán János pontos születési dátuma nem ismert, valószínűleg 1643-ban vagy 1644-ben látta meg a napvilágot. 1665-ben állt katonának, 1681–1683 között Komáromban szolgált, s a portyázások során igen hamar kitudt bátorságával. Legvakmerőbb tette – amely talán csak egy a személyét övező legendák közül – is erre az időszakra datálódik. Fogadásból álruhában bement a török kézen lévő, 6000 fős őrséggel védett Érsekújvárra, és a főtéren álló minaret erkélyéről lehajította az épp imára készülő müezzint. Ezután épségben kijutott a várból, bár ehhez az is kellett, hogy a kapu felé sietve leljön egy, az útjába álló janicsárt.

1683-ban részt vett Esztergom visszafoglalásában, ami után főhadnagyi rendfokozattal a város lovasságának parancsnokává nevezték ki. 1685-ben sikeresen védelmezte meg az erősséget Ibrahim budai pasával szemben, a következő esztendőben pedig Buda visszavívásánál vitézkedett.

A délvideki várak visszaszerzéséért indított hadjáratban a törökellenes Szent Liga hadvezére, Lotharingiai Károly oldalán vett részt. 1692-ben I. Lipót német–római császár és magyar király ezredessé léptette elő, s egy huszárezred tulajdonosává tette. Ezt követően a korszak másik kiemelkedő képességű hadvezére, Badeni Lajos őrgróf mellett harcolt a török ellen; egy csata során ekkortájt vesztette el egyik szemét, ami után katonái Vak Bottyánnak kezdték hívni.

A karlócai béke megkötése (1699) után esztergomi házába vonult vissza, ám 1701-ben – a spanyol örökösödési háború során – a Rajna mellé vezényelték, s a franciák ellen harcolt. Még ebben az évben megváltották azzal, hogy titkos kapcsolatot tart fenn Rákóczival; hadbírság elé is állították, ám végül bizonyítékok hiányában fölmentették.

1703-ban aztán éppen Rákóczi ellen kellett vezetnie katonáit. Zólyomban állomásozott, ahová kisvártatva megérkezett Bercsényi Miklós serege. Bottyán János ekkor párbajra hívta ki a kurucok legjobb vívóját. Az akkor 23 esztendőes Ocskay László állt ki ellene; a bajvívás során mindketten súlyosan megsérültek. Bottyán a körülzárt Zólyom várában rekedt. Titokban alkudozni kezdett a kurucokkal, s már ekkor elígérkezett Rákóczi hűségére. A fejedelem 1703. december 10-én írta alá tábornoki kinevezését, tíz nappal később pedig a dunántúli kuruc csapatok főparancsnokává tette meg. Zólyom egyébként december 8-án kapitulált, Bottyán ezután visszatért esztergomi házába, egyrészt gyógyulni, másrészt azért, hogy ezt a fontos erősséget is a kurucok kezére játssza.

1704. október elsején azonban árulás vádjával letartóztatták. Bár a fogságból sikerült megszöknie, nagy árat fizetett szabadulásáért; a szöktetésében részt vevő feleségét ugyanis börtönbe vetették, ahol az asszony meg is halt.

Rákóczi szolgálatában a legszebb diadalait a Dunántúlon aratta. Előbb – 1705 őszén és telén – 8000 fős seregével elfoglalta a létszámféltényben lévő osztrákoktól az országrészt, majd 1707-ben, sorozatos csatákban megvédte azt a túlerő ellen. A harcba aranyozott, vert ezüst harci szekercéjével – Bottyán fejszéjével – vezette katonáit. Ez a fegyver feltűnik a legtöbb, róla készült festményen, műalkotáson, így a Kodály köröndön álló szobron is.

1709. szeptember 26-án vagy 27-én, a Tarnaörs melletti táborban érte a halál. Akkoriban hatalmas pestisjárvány pusztított országszerte, innen ered az a tévhit, hogy Bottyán pestisben halt meg. Valójában agyhártyagyulladás végzett vele. Gyöngyösön, a ferences rend templomában temették el. Kriptáját nem jelölték meg, így pontos nyughelye a mai napig ismeretlen.

Személyében a magyar történelem egyik legkiválóbb hadvezéré tiszteletjük, akinek tehetségét ellenfelei is elismerték. II. Rákóczi Ferenc fejedelem a következőket írta róla: „Nem volt sem jó származású, sem művelt ember, ezért igen nyers volt, de józan, éber, szorgalmas. Szerette a népet, és az is rendkívül szerette őt, mert katonáit szigorú fegyelemben tartotta, de mindenkor igazságot szolgáltatott nekik, amikor igazuk volt”.

Feith László

Fotó:
RácZ Tünde

CÉLKERESZT BEN

KATONAI MAGAZIN AZ M1-EN

2014. JANUÁR 19.

WWW.FACEBOOK.COM/CELKERESZTBEN